

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

MOJCA BRIŠČIK

MENTOR: *uč. veščin LJERKA BIZILJ*

**ZNAČILNOSTI IN UMEŠTITEV INFORMATIVNEGA
PROGRAMA NA SLOVENSKIH RADIJSKIH
POSTAJAH**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2003

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Spodaj podpisana Mojca Briščik, rojena 11.06.1974 v Kopru, sem avtorica diplomskega dela z naslovom

ZNAČILNOSTI IN UMESTITEV INFORMATIVNEGA PROGRAMA NA SLOVENSKIH
RADIJSKIH POSTAJAH.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo izključno rezultat lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev/avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oziroma citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev/avtoric navedena v seznamu virov, ki so sestavni del predloženega dela, in zapisana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo, in sem to jasno zapisala tudi v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata, bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja, bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po Zakonu (Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah, Ur. l. RS št. 21/95), prekršek pa bo obravnavan tudi na Fakulteti za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za družbene vede.

Podpis avtorice:

Ljubljana, 02.06.2003

KAZALO

UVOD	4
1. ZNAČILNOSTI RADIA KOT INFORMACIJSKEGA MEDIJA	7
2. SLOVENSKI RADIO DANES	9
3. DELITEV RADIJSKIH PROGRAMOV V SLOVENSKEM PROSTORU	11
3.1. Radio Slovenija	13
3.2. Radio RGL, Radio Antena 1 in Radio Max	14
3.2.1. Radio RGL	15
3.2.2. Radio Antena 1	15
3.2.3. Radio Max	16
4. INFORMACIJA KOT TEMELJ DNEVNO-INFORMATIVNEGA PROGRAMA	17
4.1. Informacija	17
4.1.1. Aktualnost in novost informacije	19
4.1.2. Viri informacij	23
4.1.2.1. Radio Slovenija	24
4.1.2.2. Radio RGL	24
4.1.2.3. Radio Antena 1	24
4.1.2.4. Radio Max	25
4.2. Organizacija dnevno-informativnih uredništev in oddaj	25
4.2.1. Hierarhija tem znotraj dnevno-informativne oddaje	26
4.3. Radiofonska podoba dnevno-informativnih oddaj	27
4.3.1. Radio Slovenija	28
4.3.2. Radio RGL	28
4.3.3. Radio Antena 1	29
4.3.4. Radio Max	29
5. INFORMATIVNI PROGRAM	30
5.1. Informativni program na Radiu Slovenija	30
5.2. Informativni program na Radiu RGL, Radiu Antena 1 in Radiu Max	32
5.2.1. Radio RGL	33
5.2.2. Radio Antena 1	34
5.2.3. Radio Max	35
5.3. Dnevno-informativni program na Radiu Slovenija	37
5.3.1. Dnevno-informativne oddaje Radia Slovenija	37
5.3.1.1. Avdio pripomočki in tehnološka sredstva	38
5.4. Dnevno-informativni program na Radiu RGL, Radiu Antena 1 in Radiu Max	38
5.4.1. Radio RGL	39
5.4.2. Radio Antena 1	39
5.4.3. Radio Max	40
5.5. Struktura zaposlovanja	40
5.5.1. Struktura zaposlovanja v dnevno-informativnem programu Radia Slovenija	42
5.5.2. Struktura zaposlovanja v dnevno-informativnem programu Radia RGL, Radia Antena 1 in Radia Max	43
5.5.2.1. Radio RGL	43

5.5.2.2.	Radio Antena 1	43
5.5.2.3.	Radio Max	44
6.	GOVORNA KULTURA	45
6.1.	Govorna kultura na Radiu Slovenija	48
6.2.	Govorna kultura na Radiu RGL, Radiu Antena 1 in Radiu Max	49
6.2.1.	Radio RGL	49
6.2.2.	Radio Antena 1	49
6.2.3.	Radio Max	49
7.	STROŠKI PRIPRAVE NOVIC	51
7.1.	Stroški priprave novic na posameznem radiu	52
7.1.1.	Radio Slovenija	52
7.1.2.	Radio Max	52
7.1.3.	Radio RGL	52
7.1.4.	Radio Antena 1	52
7.2.	Mesečni stroški priprave novic na Radiu Antena 1	53
8.	SKLEP	56
9.	LITERATURA IN VIRI	58
10.	PRILOGE	61

Če se ozrem nazaj skoraj ne morem verjeti, da so se moja študentska leta iztekla. Bila so polna radosti, veselja, pretočenih solza, bila so tudi polna spoznanja...

Nikoli ne bom pozabila trenutkov, ki sem jih preživela s študijskimi kolegi dolgo v noč, ko smo pilili znanje in trepetali pred izpiti... Tega ne bo več nazaj, pa vendar se bom vseh teh trenutkov spominjala z nasmehom na obrazu.

Študij na Fakulteti za družbene vede mi ni prinesel samo znanja, temveč me je tudi pripravil na življenje, ki ga bom, vsaj tako upam, zajemala z veliko žlico.

Ob tem nikakor ne morem mimo oseb, ki so me podpirale in bodrile, še pred tem pa topla zahvala uč. veščin Ljerki Bizilj, ki me je vzela pod svoje okrilje.

Hvala staršem, hvala dedotu in noni ter hvala Vam, ki ste me na vsakem koraku opominjali, da zmorem.

UVOD

V diplomski nalogi z naslovom »Značilnosti in umestitev informativnega programa na slovenskih radijskih postajah« bi rada ugotovila, kakšen dnevno-informativni program imajo nekatere radijske postaje z lokalnim ter regionalnim programom, le-te pa bom primerjala z dnevno-informativnim programom Radia Slovenija.

Za dnevno-informativni program sem se odločila zato, ker je sam informativni program na različnih radijskih postajah preobsežen in »slišen« v različnih oblikah. S tem bi bila njihova primerjava skorajda nemogoča. Veliko lažje je zato primerjati le poročila oziroma novice, ki jih posamezna radijska postaja posreduje vsako uro.

V nasprotju s tiskom je radio kot časovni medij neulovljiv, preslišanega ni več mogoče ujeti in slišanega v prebogati »instrumentaciji« ni mogoče prepoznati (Gruden, 2001:32). Ob tem bi torej lahko dejali, da je način, kako so informacije podane in kakšne pravzaprav so, odločujočega pomena.

Ker gre za primerjavo dnevno-informativnih programov na radijskih postajah z lokalnim ali regionalnim programom in na nacionalnem radiu, kaže omeniti tudi umestitev in obravnavo omenjenega programa. Na nacionalnem radiu je informativni program zaradi programske usmeritve radia sestavni in neločljivi del programske sheme, na radijih z lokalnim ali regionalnim programom pa se kljub temu, da pomeni stroškovno obremenitev, zanj vseeno odločajo, ker so poslušalci vse bolj zahtevni in želijo biti informirani. Če torej želijo te radijske postaje preprečiti beg svojih poslušalcev na nacionalni radio ali druge radije, ki imajo informativni program, potem ga pač morajo imeti. Poleg tega pa je v Zakonu o medijih (Uradni list RS, št. 77/2002, 30.08.2002) zapisano, da mora vsaka radijska postaja imeti vsaj 20% lastne produkcije. V okviru poglavja »Pravilnik o merilih za opredelitev lastne vsebine«, 4. člen, so vključene med drugim tudi dnevno-informativne vsebine.

Če izhajam iz teh in še nekaterih ugotovitev, so štiri temeljne hipoteze diplomskega dela naslednje:

1. Dnevno-informativni programi na radijskih postajah z lokalnim in regionalnim programom v primerjavi z nacionalnim radiem niso pretirano izčrpn, na trenutke preveč

ohlapni, poudarek pa je na zvočnih efekti, s katerimi želijo pritegniti pozornost poslušalca, medtem ko nacionalni radio ostaja korak pred njimi. Pri slednjem prednjači tudi pestrost vsebine ter profesionalen pristop.

2. Informativni program je zanje nujno potreben, da pritegnejo večje število poslušalcev, navkljub temu pa pomembno vlogo igra »hitro« obveščanje le-teh; torej interval od trenutka, ko se je dogodek pripetil, do najave na radiu, mora biti čimkrajši. Glede na to, da ima nacionalni radio veliko število tako notranjih kot zunanjih sodelavcev, ima v tem pogledu prednost pred regionalnimi in lokalnimi radijskimi postajami.
3. Nikakor ne smemo pozabiti tudi na način, kako je novica posredovana. Zdi se, da je govorna raven na radijskih postajah z lokalno in regionalno vsebino v primerjavi z nacionalnim radijem zelo nizka. Na lokalnih in regionalnih radijskih postajah je jezik bolj poljuden, bolj enostaven... Informacija je tako posredovana na manj resen način, kot to lahko zasledimo na nacionalnem radiu. Na slednjem pa je oblika novic še zmeraj konzervativna, kar ga še danes loči od ostalih radijskih postaj.
4. Za posamezno lokalno ali regionalno radijsko postajo dnevno-informativni program predstavlja velik strošek, ki ga sicer krije iz naslova »plačanih oglasov«, vendar se zanj kljub temu odloča. Kar zadeva kadrovske strukture je razvidno, da je število redno zaposlenih na omenjenih radijskih postajah razmeroma nizko, možnosti za zaposlitev pa čedalje manjše. Velikokrat se tako vloga novinarja razpotegne še na delo tonskega tehnika in voditelja. S tem načinom dela se v svetu srečujejo že vrsto let, počasi pa ga prevzema tudi nacionalni radio, vendar z razlogom, da je hitrejši, in ne le, da je cenejši. Prav zato je majhna verjetnost, da bo katerakoli radijska postaja z lokalnim ali regionalnim programom dosegla raven nacionalnega radia.

Glede na to, da imamo v slovenskem prostoru številne radijske postaje, ki pripravljajo svoj dnevno-informativni program, sem skušala na primeru štirih radijskih postaj – Radia RGL, Radia Antena 1, Radia Max in Radia Slovenija ugotoviti, kakšne so razlike in podobnosti med njimi. Slednje sem ugotovila s podrobno razčlenitvijo posameznega dnevno-informativnega programa glede na to kolikokrat dnevno lahko slišimo novice, kako izčrpne so, kako so posredovane in koliko ljudi jih pripravlja.

Ko že govorim o informativnem programu, sem nekaj strani namenila informaciji kot ključnemu členu informativnega programa, ter govorni kulturi, ki prinaša jedrnato izražanje ter logično gradnjo besedil in njihovo predstavitev.

Pomemben podatek se mi je zdel tudi sama izobrazba kadra, torej tistih, ki pripravljajo dnevno-informativni program, saj laik oziroma nepoznavalec določenega področja ne more podati nepristranskih informacij, hkrati pa ni zanemarljiva prihodnost oseb, ki delajo v informativni redakciji. Veliko več možnosti za to, da najdejo svoje mesto znotraj nacionalnega radia, imajo mladi, saj jim nudi tudi izobraževanje, medtem ko na radijskih postajah z lokalnim in regionalnim programom, ki so odvisni od dobrega poslovanja same radijske postaje, tega ni moč pričakovati.

Za podkrepitev nekaterih mojih hipotez sem priložila tudi zvočni zapis dnevno-informativnega programa zgoraj omenjenih radijskih postaj.

»Cilj radia ne more biti realizem, temveč samo skrajno prepričljiva iluzija resničnosti!« (McWhinnie, 1995:79).

1. ZNAČILNOSTI RADIA KOT INFORMACIJSKEGA MEDIJA

Vsak dan in vsepovsod ljudje poslušamo radio kot del naših vsakodnevnih opravil. Radio nas spremlja ob jutranjem prebujanju, med delovnim časom, na poti domov.

Od nas ne zahteva aktivnega poslušanja, zvok nam ostaja v spominu. Pomaga nam razvijati humano, svobodno, demokratično, dinamično in ustvarjalno družbo (Schulberg, 1989:3). Radio torej ni zgolj informator, ampak je tudi medij, ki izobražuje, svetuje, zabava in predvsem govori (Krišelj, 1993/94:134). Vseeno pa je na slovenskem po letu 1990 izgubil svojo informacijsko vrednost, a jo, to je razvidno v zadnjih letih, ponovno pridobiva nazaj.

Ko omenjamo njegovo informacijsko vrednost, ne moremo zaobiti dejstva, da je oblika javnega komuniciranja, ki združuje številne funkcije – kulturno, tehnično-civilizacijsko, družbeno, funkcijo javnega življenja in nenazadnje funkcijo informiranja (Krišelj, 1993/94). Slednja je temeljna prvina radia kot informativnega medija, saj v hitrosti, ki jo sporočilo potrebuje, da pride do poslušalca, nima tekmeca.

Lahko bi dejali, da sodobni radio nagovarja poslušalca po bližnjici in ga najpogosteje prestreže na samem: govorec zapleta poslušalca v navidezni dialog in ga pritegne na tisto mesto, kjer je v resnici – mikrofona. Kot pa dodaja Grudnova (2001:30), tako nastane iluzija intimnega dialoga, imitacija osebnega stika, kar pa je ena temeljnih značilnosti in velikih prednosti sodobnega radia, veljavna za ves zvrstni razpon od stvarne informacije do domišljajske kreacije.

Nadalje Grudnova (2001:72) pravi, da ima zaradi svoje javne, informativne vloge še vse pozornosti vredno posebnost: status uradnega, verodostojnega glasnika. Fikcijske zadeve tako še hitreje dobijo resničen videz, vsaj za trenutek in vsaj delno, ali pa na način, ko vemo, da ni res, pa kljub temu verjamemo.

Spomnimo se ene večjih radijskih potegavščin iz leta 1938. Orson Wells je z radijsko igro H. G. Wellea »The War of the Worlds« pognal v beg Američane pred Marsovci. Po nekaterih ocenah je njegovo lažno novico o invaziji iz vesolja slišalo šest milijonov ljudi, kar četrtnina jih je verjela, več tisoč pa se jih je celo pognalo v paničen beg.

Prav za radio je torej značilno, da je edini medij, ki omogoča, da poslušalec lahko spremlja sporočilo aktivno, se pravi, da zavestno sodeluje pri poslušanju programa, ali pa pasivno, ko mu program predstavlja le kulisno poslušanje, ki se lahko v trenutku spremeni v aktivno

poslušanje, če v običajnem poteku programa nastopi kakšen pomemben dogodek. Hkrati pa je »praktični informativni medij«, ki se lahko prilagodi vsem razmeram tako na terenu kot v vsebini, torej kjerkoli in kadarkoli, ne glede na katerokoli časovno normo.

Radio je tako dostopen, neposreden, splošno uporaben in dovzeten medij, dodajata Wilby in Conroy, ki lahko v trenutku posreduje pomembno informacijo široki množici ljudi hitreje kot katerikoli drugi množični medij. Lahko nam izpolni in polepša življenje ter si ne podredi povsem naše pozornosti. Poslušalec lahko ob tem občuti raznovrstnost in večplastnost bivanja, saj le-ta lahko spremlja program kjerkoli in ne samo v domačem okolju dnevne sobe (1994:10).

Kot pa je še zapisal Jack Sissors v knjigi »Advertising media planing«, ima radio v primerjavi s tiskanimi mediji številne prednosti. Te se odražajo predvsem v hitrosti in aktualnosti prenosa informacij, v možnosti neposrednega prenosa dogajanj, v neomejenem programskem času, visoki stopnji kredibilnosti, poslušalci pa se lahko identificirajo z voditelji radijskega programa ali celo z radijsko postajo (1993:4-6).

Po mnenju Andrewa Crisella, avtorja knjige »Understanding Radio«, pa je radio slepi medij, ki ga sestavljata zvok in tišina. In ravno ta njegova nevidnost oziroma slepota daje krila domišljiji, da si lahko poslušalec predstavlja dogodke, zgodbe in napovedovalca. Crisell ob tem dodaja, da je radio tudi medosebni, množični, ceneni medij, hkrati pa tudi medij, ki sproti posreduje novice, medij, kjer je radijski sprejemnik zelo mobilen in ga lahko prenašamo, in nenazadnje medij, ki ga lahko poslušamo aktivno ali pa smo pasivni poslušalci (1994:3-17).

Marshall McLuhan je na zanimiv način opisal odnos posameznika do človeka: »Radio deluje na ljudi intimno, človek na človeka, in mu ponuja svet neizgovorjene komunikacije med piscem – govorcem in poslušalcem. Gre za zasebno doživetje« (McLuhan, 1987:302).

2. SLOVENSKI RADIO DANES

Po osamosvojitvi je Slovenija doživela razcvet radijskih postaj. Začele so se ustanavljati zasebne »komercialne« radijske postaje. Te so usmerjene na določeno poslušalstvo in določeno gospodarsko območje. Prva med njimi je bila Radio Morje v Izoli leta 1992.

Prav zaradi liberalizacije pri ustanavljanju radijskih postaj in dodeljevanju frekvenc sta se oblikovala »Zakon o Medijih« in »Zakon o RTV«. Razdelila in opredelila sta radijske postaje v skupine, da bi vsaki določila status, opredelila upravičenost njenega obstoja na izbranem območju in preprečila skupno obravnavanje.

Bilo je skoraj neizbežno, da so se tako množično začele ustanavljati številne radijske postaje. Vseeno pa je med radijskimi postajami z lokalno in regionalno vsebino, ter nacionalno radijsko postajo, ki ima že dolgoletno tradicijo, velik razkorak .

Med drugim nekatere na novo nastale regionalne in lokalne radijske postaje vidijo zgolj prihodke od oglaševanja, premalo časa pa posvečajo programu, kvaliteti govora, obenem pa pretežni del programa vrtijo glasbo po izbiri poslušalcev. Mnogi jih poimenujejo kar »juke box«.

Za nacionalno radijsko postajo sta značilni kredibilnost in verodostojnost ter številne druge lastnosti , vendar pa to ne pomeni, da lahko »spi« na lovorikah doseženega. Kljub temu se namreč redno izpopolnjuje ter posreduje poslušalstvu preverjene informacije, ki so objavljene kaj kmalu po poteku dogodka. Pri slednjem se trudijo tudi lokalne in regionalne radijske postaje, ki pa žal nimajo toliko kadra, da bi lahko pokrivale dogodke na vseh področjih. Na lokalnem nivoju jim uspeva, na nacionalnem pa ne iz zgoraj navedenega razloga. Vseeno pa imajo drugo prednost: tehnološka izpopolnjenost. Številne manjše radijske postaje imajo boljše tehnološke pripomočke in opremo, ki jim lajša delo. Kar pa je zanje prav zaradi zmanjšanja stroškov najbolj pomembno, je to, da lahko določeno delo, ki ga na primer na Radiu Slovenija opravijo tri osebe, tukaj opravi le ena.

V boju za večjo poslušanost postaja vedno bolj pomemben podatek, kako poslušalec sprejema radijsko postajo, posamezne oddaje in njeno programsko shemo. Če želi postati prepoznaven, si mora ustvariti čim boljši prostor v poslušalčevih mislih.

Kakšno opremo uporabljajo za pripravo dnevno-informativnega programa ter kako je le-ta oblikovan, koliko ljudi ga pripravlja in kdaj je na sporedu, pa v nadaljevanju diplomskega dela.

V nadaljevanju bom tudi podrobneje predstavila *Radio RGL*, *Radio Max*, *Radio Antena 1* in *Radio Slovenija – 1. program*, s poudarkom na primerjavi njihovih dnevno-informativnih programov.

3. DELITEV RADIJSKIH PROGRAMOV V SLOVENSKEM PROSTORU

V Sloveniji je leta 2001 začel veljati nov »Zakon o medijih«, ki je prinesel manjše sistemske spremembe in novo delitev radijskih programov (Posebne določbe o radijskih in televizijskih programih, 3. oddelek, 76. – 82. člen). Delitev je tako sledeča:

- Radijski programi Radiotelevizije Slovenija (76. člen):

Javno službo produkcije in razširjanja nacionalnih radijskih programov, ki so v javnem in kulturnem interesu Republike Slovenije, vključno z radijskimi programi italijanske in madžarske narodne skupnosti ter drugimi programi v skladu s posebnim zakonom, izvaja javni zavod Radiotelevizija Slovenija.

Ustanoviteljske pravice v zvezi z delovanjem javnega zavoda Radiotelevizija Slovenija izvaja vlada prek pristojnega ministrstva, razen v kolikor posebni zakon posamezne ustanoviteljske pravice in obveznosti določa Svetu RTV Slovenija ali državnemu zboru.

- Lokalni radijski programi (77. člen):

Lokalni radijski program je program, ki je namenjen prebivalcem ene ali več lokalnih skupnosti oziroma pokrivanju območja, na katerem živi največ deset odstotkov prebivalstva Republike Slovenije, in ki v oddajnem času med 6. in 24. uro obsega najmanj trideset odstotkov lokalnih vsebin lastne produkcije.

Izdajatelj lahko pridobi status lokalnega radijskega programa, če izpolnjuje tudi naslednje pogoje: da je v programu zagotovljeno objektivno in nepristransko obveščanje prebivalcev, da je imenovan programski odbor, v katerem so zastopani interesi lokalne skupnosti, da so programske vsebine pretežno lokalnega značaja in jih sooblikujejo prebivalci lokalne skupnosti, itn.

- Regionalni radijski programi (79. člen):

Regionalni radijski program je program, ki je namenjen prebivalcem območja, na katerem živi več kot deset in ne več kot petdeset odstotkov prebivalcev Republike Slovenije, in ki v oddajnem času med 6. in 20. uro obsega najmanj trideset odstotkov regionalnih vsebin lastne produkcije za radijski program.

- Študentski radijski programi (80. člen):

Študentska organizacija je lahko izdajatelj radijskega programa, če programske vsebine ustvarjajo in razširjajo večinoma študentje, in so pretežno namenjene študentski javnosti.

Programske vsebine študentskega radijskega programa so informacije vseh vrst in avtorska dela, katerih namen je obveščanje ter zadovoljevanje izobraževalnih, znanstvenih, strokovnih, umetniških in drugih potreb študentske in širše javnosti.

- *Nepridobitni radijski programi (81. člen):*

Za nepridobitni program šteje radijski program, ki v dnevnem oddajnem času obsega najmanj trideset odstotkov lastne produkcije informativnih, umetniških, izobraževalnih in kulturno-zabavnih vsebin. Presežek prihodkov nad odhodki od zgoraj omenjene dejavnosti pa sme izdajatelj uporabiti samo za izvajanje radijske dejavnosti.

- *Programi posebnega pomena (82. člen):*

Republika Slovenija podpira dejavnost radijskih programov iz 76., 77., 79., 80. in 81. člena tega zakona, ki so posebnega pomena za slovensko kulturo, s sredstvi državnega proračuna in RTV prispevka.

V nadaljevanju diplomskega dela, ki bo namenjen predstavitvi in delovanju dnevno-informativne redakcije Radia RGL, Radia Antena 1 in Radia Max, ne bo več uporabljen izraz komercialni radijski programi, temveč lokalni in regionalni.

Radio RGL ima tako regionalni program, Radio Max in Radia Antena 1 pa sta radijski postaji z lokalnim programom.

Sprememba zakona pa ni vplivala na Radio Slovenija, ki tako ostaja še naprej radio z nacionalnim programom.

Vseeno pa je zanimiv podatek, da Svet za radiodifuzijo Republike Slovenije radijske programe razvršča še zmeraj tako, kot je bilo z zakonom določeno leta 1994. Navkljub temu bom v nadaljevanju diplomskega dela uporabljala za omenjene tri radijske postaje izraza regionalni in lokalni radijski program, saj bo le-ta sčasoma prešel v rabo.

(Priloga A: Razdelitev radijskih programov v Sloveniji.)

Preden pod drobnogled vzamemo nacionalno radijsko postajo ter postaje z lokalno in regionalno vsebino, pogledjmo, kako sta to pred leti definirala Splichal in Vreg. V nadaljevanju diplomskega dela bo razvidno, kako se je definicija skozi leta spreminjala.

V delu »Množično komuniciranje in razvoj demokracije« Splichal loči javno radiotelevizijo od komercialne s pomočjo naslednjih dejavnikov:

- da poglavitni motiv dejavnosti ni dobiček,

- da je dejavnost normativno urejena z državnim ustanovitvenim aktom ali zakonom, ki določa naravo odgovornosti države do RTV organizacij in temeljne programske cilje ter naloge,
- da ustanovitveni akt ali zakon natančno predpisuje način financiranja za razvoj infrastrukture in programske produkcije (Splichal in Vreg, 1986:21).

Nadalje Splichal in Vreg dodajata, da se je leta 1964 na podlagi dognanj, da je radijska publika vse bolj heterogena ter da različnih interesov ni mogoče zadovoljevati le z uniformnim, univerzalnim programom, začela razvijati trislojna struktura radijskega programa. Prvi programi so tako obdržali občo nacionalno naravo s poudarkom na informiranju, drugi programi so osnovani s poudarkom na zabavno-rekreativni vsebini, tretji pa so postali nekakšni zvočni časopisi s poudarkom na obravnavi strokovnih, znanstvenih vprašanj in resni glasbi (1986:90).

V nadaljevanju bomo lahko tudi videli, da to še danes povsem drži, saj imamo tudi v Sloveniji tri nacionalne programe.

3.1. Radio Slovenija

Nacionalna radijska postaja, torej Radio Slovenija, deluje v sklopu javnega zavoda Radiotelevizije Slovenija., Zavod Radiotelevizija Slovenija je zadolžen za opravljanje javne službe na področju radijske dejavnosti, hkrati pa je zaradi posebnega nacionalnega pomena pod nadzorom države in njenih institucij, je pa tudi pod nadzorom javnosti, kar se odraža v mešani sestavi Sveta RTV Slovenija, ki je osrednji organ upravljanja in vodenja javnega zavoda. Sam Svet šteje 25 članov, pet pa jih imenuje Državni Zbor RS. Imenuje jih tako, da upošteva proporcionalno zastopanost parlamentarnih strank, pri tem pa ne sme imenovati kandidatov iz vrst poslancev in drugih državnih funkcionarjev.

Po Zakonu o RTV Slovenija javna služba obsega ustvarjanje, pripravljanje in oddajanje:

- treh nacionalnih radijskih programov:
 1. *Radio Slovenija – 1. program*, Program A1, ki predvaja predvsem informativne vsebine, kot so dnevne informacije, tematske oddaje, aktualna politika ter slovenska glasba. Le-ta oddaja 24 ur dnevno.

2. *Radio Slovenija – 2. program*, Val 202, ki je namenjen bolj sproščenemu načinu sporočanja, zabavni glasbi, razgovoru, aktualnostim ter športu. Slednji oddaja 18 ur dnevno.
3. *Radio Slovenija – 3. program*, Program ARS, ki je namenjen zahtevnejšemu občinstvu. Predvaja predvsem resno glasbo ter kulturne in izobraževalne oddaje. Program oddaja 18 ur dnevno.
 - enega radijskega programa za italijansko in enega za madžarsko narodno skupnost,
 - radijskih programov za tujo javnost,
 - radijskih programov za slovenske narodne manjšine v sosednjih državah,
 - in radijskih programov regionalnih centrov v Kopru in Mariboru.

Sam nacionalni program mora pokrivati ozemlje, kjer živi najmanj 90% prebivalstva Republike Slovenije, in na enakem odstotku ozemlja, kjer živijo manjšine, če gre za narodnostni program.

Financiranje RTV Slovenija je določeno z Zakonom o Radioteleviziji Slovenija (Ur. l. RS, št. 18/1994, str. 1033), govori pa o naslednjih virih:

- iz plačil naročnine (pridobljena sredstva se uporabljajo za ustvarjanje in razširjanje programov RTV Slovenija ter za vzdrževanje in obratovanje oddajno prenosnega omrežja, potrebnega za oddajanje in razširjanje lokalnih nekomercialnih RTV programov),
- iz dejavnosti enote Oddajniki in zveze,
- iz drugih programskih storitev, javnih prireditev, založništev in koncertnih dejavnosti
- iz sredstev državnega proračuna,
- z oglaševanjem in objavljanjem drugih plačanih obvestil, sponzoriranjem in iz drugih virov.

3.2. Radio RGL, Radio Antena 1 in Radio Max

Če upoštevamo novi Zakon o medijih, potem lahko Radiu Max pripišemo lokalni (77. člen), Radiu RGL ter Radiu Antena 1 pa regionalni radijski program (79. člen).

Značilnosti regionalnih in lokalnih radijskih postaj bi lahko opredelili na programske, organizacijske in tehnične značilnosti, ki so naslednje:

- programska fleksibilnost/prožnost,
- kratke vesti,
- servisne informacije,
- lahkoten program,
- nastajajo s pomočjo manjšega števila družabnikov, ki so prispevali ustanovni kapital,
- malo zaposlenih, število redno zaposlenih novinarjev je nizko,
- dobro organiziran marketing,
- sodobna tehnična oprema,
- eno izmed pomembnejših funkcij, na primer glavnega odgovornega urednika ali direktorja, opravlja urednik,
- poslovni in studijski prostori so prostorsko racionalno izkoriščeni.

Poglavitni motiv dejavnosti, za razliko od nacionalnega radia, je dobiček. Z njim krijejo tekoče stroške, kar tudi vključuje delovni kader.

Glede financiranja za razvoj infrastrukture in programske produkcije pa se glede na razpoložljiva sredstva na lokalnih in regionalnih postajah odločajo sami..

3.2.1. Radio RGL

Radio RGL je začel oddajati leta 1976, slišati ga je moč v Ljubljani z okolico, vzhodni in osrednji Štajerski, spodnji Gorenjski, pokriva tudi Alpe z okolico. Radio RGL oddaja na frekvencah 99.5, 100.2 in 104.8 Mhz.

Program je zasnovan kot dinamično prepletanje aktualnih in koristnih informacij ter stika s poslušalci. Dopoldanski program je tako predvsem informativen, popoldne pa je nekaj več poudarka na razvedrilnih vsebinah.

3.2.2. Radio Antena 1

Radio Antena je začel oddajati leta 1998, slišati ga je moč na območju Ljubljane in okolice na oddajni frekvenci 105,2 MHz. Dopoldanski del programa je informativno obarvan in je

namenjen ciljni publiki med 20 in 50 letom starosti. Popoldanski program pa se nekoliko bolj prilagaja populaciji stari med 15 in 30 let, in je lahkotnejši.

3.2.3. Radio Max

Radio Max je začel z oddajanjem leta 1996, slišati ga je močna območju od Grosuplja do Obrežja in od Kočevja do Zidanega mosta (Dolenjska, Zasavje in Posavje) na oddajnih frekvencah 88,9 in 87,6 Mhz.

Jutranji in dopoldanski del programa je informativno-zabavno obarvan in je namenjen najširšemu krogu poslušalcev. Popoldansko-večerni program pa se prilagaja populaciji stari med 15 in 35 let.

4. INFORMACIJA KOT TEMELJ DNEVNO-INFORMATIVNEGA PROGRAMA

4.1. Informacija

Osnovna značilnost informacije je ta, da v naš spoznavni svet vnaša nekaj novega, kar doslej nismo poznali in za kar nismo vedeli (Krišelj, 1993:2). Pravzaprav je informacija predloga, ki jo novinar oblikuje v novinarski izdelek. Osnovna naloga novinarja je, da spozna elemente informacije, sicer mu informacija sama po sebi ne pomeni kaj dosti ali celo nič.

Ko govorimo o novinarskih informacijah, govorimo o vsem, kar karakterizira človeka in njegovo družbeno in naravno okolje. Tu pa se velikokrat srečamo s preobilnostjo informacij. Kako torej določiti, katera informacija bo šla skozi sito in kakšno bo zaporedje med njimi? Carroll in Davis (1993:244) pravita, da se celoten program prilagaja določenim pomembnim in aktualnim dogodkom, in le-ti nato določajo težo posamezne informacije. Določene vsebine tako lahko tudi odpadejo ali pa se njihovo predvajanje preloži.

Dogodki torej sprožijo informacijo, ki pa je velikokrat posredovana na različne načine ter v različnem časovnem zaporedju. Uredništva na posamezni radijski postaji določajo, katera informacija bo imela prednost, torej katera ima večjo težo. Pri slednjem pa velja poudariti, da se na določene dogodke regionalne in lokalne radijske postaje hitreje odzovejo, saj jo javnosti – poslušalcem posredujejo tudi sredi programa navkljub temu, da v programski shemi ni čas za dnevno-informativni program.

Seveda pa ni pomembno samo čimhitrejše posredovanje informacije javnosti. Pomembno težo ima tudi vrednost sporočila. Ta je odvisna od tega, v kolikšni meri sporočilo izpolnjuje sporočevalne funkcije. Trem osnovnim sporočevalnim funkcijam, kot so podajanje informacije, aktiviranje udeležencev sporočanja in razjasnjevanje stvarnosti, ustrezajo sporočevalni nameni: informiranje, aktiviranje in razjasnjevanje (Kosi, 2000:30). Kot piše Korošec (1998), so sporočevalni nameni sicer tudi sestavina objektivne stvarnosti, vendar tu poudarjamo, da se sporočevalni namen uresničuje v besedilu.

V sklopu t.i. novinarskega stila Korošec (1998) obravnava dve najbolj izstopajoči značilnosti: avtomatizacijo, značilnost pri prenašanju novic, in t.i. aktualizacijo, značilno pri obravnavi in

komentiranju novic. Avtomatizmi so nastali kot posledica oblikovanja posebnih besednih zvez, ki so se zaradi nujne kratkosti in zaradi različnih področij, s katerih prihajajo novice, oblikovale znotraj ustaljenih modelov. Bistvo teh besednih zvez je ravno v tem, da kratko in zmeraj na isti način označujejo posamezna dejstva, s čimer odpade potreba po vsakokratnem iskanju ustrezne oblike in navajanju ali ponavljanju posameznih podrobnejših podatkov.

Kakšni bodo in kako so sestavljeni stavki sporočila, pa je odvisno tudi od tega, za katero obliko sporočanja gre, torej pisno ali govorno. Razlika med časopisnim in radijskim sporočanjem je v tem, da ima radijsko sporočanje na razpolago manjše število novičarskih obrazcev, izbira pa tiste, v katerih je ekonomika sporočanja bolj v ospredju kot pri drugih, kar pa ne pomeni, da so v njih izpuščeni osnovni podatki (Kosi, 2000:35). Kratki in jasni stavki, ki vključujejo signifikantne in primerjalne podatke, bodo pri poslušalcih naleteli na večji posluh, seveda pa si bodo poslušalci bolj zapomnili njihovo vsebino, torej sporočila, ki jih prinašajo. Če bi primerjali nacionalni radio z lokalnimi in regionalnimi radijskimi postajami, bi lahko trdili, da je Radio Slovenija veliko resnejši in previdnejši pri samem izražanju, druge radijske postaje pa podajajo informacije vse bolj direktno.

Da je radijsko sporočilo sprejeto tako, kot je bilo zamišljeno, mora biti sestavljeno in sporočeno po določenih pravilih. Najpogostejša in gotovo tudi najpomembnejša med sporočili je vest. Zanj, kot piše Korošec (1998:300), velja zlasti: »kratkost, novost, aktualnost, resničnost, pomembnost in zanimivost, trdnost in enostavnost zgradbe, jezikovna jasnost, stvarnost, zgoščenost, natančnost, zanesljivost.« Najbolj izrazita empirična postavka pri določanju vesti se nanaša na t.i. pravilo 5 K-jev (vest naj odgovori na vprašanja: kdo, kdaj, kje, kaj, kako). Omenjeno pravilo pa gre jemati zgolj kot didaktično pomagalo, uporabno pri izdelavi obrazcev vesti in njihovih tipov (Korošec, 1998:299-312).

Vest informira pretežno o preteklih dogodkih, ki so predvidljivi ali niso nepredvidljivi, ki so sami po sebi razumljivi, ki so po obsegu ožji, saj štejejo relativno malo prvin, in so majhni ali manjši dogodki po velikosti (Košir, 1988:69).

Vestičarska vrsta uresničuje naslovnikovo pričakovanje, da bo o dogodku obveščen tako, da bo zvedel za njegove individualne karakteristike, pravi Koširjeva (1988:71) in dodaja, da je za vest zelo pomembno ažurno sporočanje o tem, kaj se je pravzaprav zgodilo. Naslovnik hoče biti o dogodkih, ki jih upoveduje vest, čim hitreje obveščen. Ker se mu mudi izvedeti zadnje novosti, ne pričakuje od vesti, da bo o teh novostih razglabljala, iskala vzroke, posledice itn.

4.1.1. Aktualnost in novost informacije

Na radiu je velikokrat povod za objavo dogodek, ki se je pravkar zgodil ali se še dogaja, torej takojšnja aktualnost dogodka. Njej pa v istem prispevku lahko sledijo druge, nikakor pa ne obratno.

Ko torej govorimo o aktualnosti, govorimo o času, ki je pretekel od dogodka do objave informacije o tem dogodku. Le ta naj bi bil čim krajši. Milenkovič (1987:194) navaja štiri vrste aktualnosti:

- takojšnja aktualnost: za radio v konkurenci z drugimi mediji je odločilnega značaja, saj informacije, ki postanejo javno znane, izgubljajo vrednost (na primer: rezultat volitev)

Nacionalni radio ima prednost pred ostalimi radijskimi postajami, saj ima razvejano mrežo dopisnikov, ki pokrivajo celo Slovenijo. Po drugi strani pa tako lokalne kot tudi regionalne radijske postaje prvotno zanima le tisto območje poslušnosti, ki ga pokrivajo, in skušajo na tem področju biti prve.

- vroča aktualnost: gre za dogodke, ki polnijo radijska poročila dalj časa, oziroma za dogodke, ki se odvijajo počasi, pri katerih pride do novega dejstva ali pojasnitve okoliščine (na primer: sodni procesi)

Radio Slovenija ima velikokrat, tudi zaradi tradicije in imena, ki si ju je »zgradil« v dolgih letih, prvi dostop do pomembnih informacij. Seveda pa je zanj bolj zanimiv na primer sodni proces, v katerem so bili številni ljudje oškodovani, kot pa denimo zažig avtomobila v Spodnjih Škofijah. Slednjemu dogodku bo več pozornosti posvetila regionalna ali lokalna radijska postaja.

- podaljšana ali sezonska aktualnost: gre za prilagajanje posameznih vsebin kot programske sheme v celoti (na primer: turistična sezona)

Lokalne in regionalne radijske postaje bodo posvetile večji del pozornosti območju, torej krajem, kjer jih je moč slišati. Na nacionalnem radiu pa naj bi poskrbeli, da bi vsak turistični kraj dobil enako pozornost in s tem objavo na radiu.

- trajna aktualnost: ta aktualnost pomeni varstvo okolja, človekove pravice, boj proti kriminalu,...

Podobno kot pri podaljšani ali sezonski aktualnosti. Zelo redko bomo na primer na določenem primorskem radiu slišali, kaj se dogaja v Mariboru ali obratno, razen seveda, če ni dogodek v nacionalnem interesu.

Glede lokalne in regionalne problematike sta zanimivo teorijo podala Mathes in Czaplicki (1993), ki sta na podlagi svojih raziskav ugotovila, da se pri določenih dogodkih, denimo lokalnega značaja, lokalni mediji v primerjavi z nacionalnim hitreje odzivajo. Ugotovitev sta poimenovala »Bottom-Up Top-Down«. V prvem primeru, ko se zgodi nekaj na lokalni ravni (navedla sta primer nesreče v rudniku), je prvi poročal lokalni radio. Preiskovalci so nato določili vzrok za nesrečo in za nacionalne medije je bila zgodba zaključena. V tem primeru govorita o Bottom-up procesih. Top-Down pa je prisoten v veliki večini dogodkov, dodajata avtorja, saj velika večina informacij poteka ravno od zgoraj navzdol.

Hartley (1982:76,77) ravno tako kot že omenjena avtorja poudarja, da je novica »vredna« objave le, če so upoštevani nekateri pomembni kriteriji:

1. hitrost, pogostost - časovni razpon, ki ga zaseda dogodek: Umori zahtevajo malo časa, razlogi zanje se hitro poiščejo, zato njihova pogostnost ustreza dnevnemu časopisju in ustreznim programom.

Nacionalna radijska postaja prav zaradi razvejane mreže tako zunanjih kot notranjih dopisnikov lahko zelo hitro poroča o dogodku, ni pa nujno, da se bo dogodku, ki za nacionalni pomeni ni dovolj zanimiv, dolgo časa posvečala. Tu pa svoje dodajo lokalne in regionalne radijske postaje, ki o lokalnem dogodku poročajo dlje časa, hkrati pa tudi podrobnejše.

2. prag - velikost dogodka: Obstaja prag, ki ga mora dogodek doseči, da o njem sploh poročamo (prag se spreminja na primer glede na lokalne ali nacionalne novice). Primer za to je vojno poročanje. Gre za dogodek, ki je velik sam po sebi, vendar pa se pokritost ne bo povečevala, če ne bo posebnih kataklizmičnih dogodkov.

Na lokalnem nivoju je dogodek o nezgodi v sosedovi hiši velikokrat pomemben že sam po sebi. Če pa bi želeli o njem poročati na nacionalni ravni, bi bil za mnoge nezanimiv.

3. nedvoumnost - jasnost dogodka: Dogodki niso nujno preprosti, a razpon mogočih pomenov mora biti omejen. V novicah je polisemična narava dogodkov in njihovih poročil zmanjšana na minimum.

Radio Slovenija na primer o dogodku, ki se je zgodil na lokalni ravni, zelo površno poroča, razen če gre za umor ali politični in finančni spodrsrljaj. Na drugi strani pa lokalne in regionalne radijske postaje iz takšnega dogodka mnogokrat naredijo dogodek dneva.

4. pomembnost:

- a) kulturna bližina: dogodki, ki sovpadajo s kulturni ozadjem prejemnikov novic bodo obravnavani kot pomembnejši.

- b) primernost: dogodki v oddaljenih kulturah, razredih ali regijah so vredni poročanja le, če vplivajo na »domačo« kulturo prejemnika novic – navadno v obliki grožnje; tako v primeru, ko gre za OPEC in države (navadno arabske) z nafto – njihov življenjski slog, navade in prepričanja, nenadoma postanejo zanimiva za Zahodne novinarje.

Tako kulturna bližina kot primernost sta pomembni za nacionalni radio kot tudi za lokalne in regionalne radijske postaje.

5. skladnost - predvidljivost ali želja po nekem dogodku: Če mediji pričakujejo, da se bo nekaj zgodilo, se tudi bo. Klasično študijo takega primera so naredili Haloran in sodelavci., pri čemer so ugotovili, da se je poročanje s protestov proti Vietnamski vojni na Grosvenor Squaru v Londonu leta 1968 osredotočilo skoraj izključno na tisto, kar so pričakovali – nasilje. Le tega je bilo sicer malo, vendar so o njem množično poročali, medtem ko so zahteve demonstrantov ignorirali.
6. nepričakovanost - nepredvidljivost ali redkost dogodka: Seveda je v okviru pomembnosti (4) in skladnosti (5) najti nepričakovano. Zato se novost nepričakovanih dogodkov navadno razkrije v popolnoma znanem, pričakovanem kontekstu.
7. kontinuiteta – »nadaljujoča se« zgodba: Če je dogodek pokrit, potem se bo pokrivanje nadaljevalo nekaj časa.

Dogodku kot na primer sojenje Kameniku bo več pozornosti posvetila lokalna radijska postaja, ki bo poročala o vsakem pomembnem koraku pri procesu. Po drugi strani pa bo Radio Slovenija poročal le takrat, ko bodo znani pomembni dokazi tako njemu v prid kot tudi v škodo in ko se bo v procesu zgodilo kaj novega.

8. kompozicija - mešanica različnih vrst dogodkov: Če je poročilo polno pomembnih tujih zgodb, mu bo za vzpostavitev ravnotežja dodana relativno nepomembna domača zgodba. In obratno, če se odvija pomembna zgodba, so poročilu lahko dodani drugi, podobni manjši dogodki, ki s tem tvorijo celoto zgodbo na to temo.

Tudi na radijskih postajah pri nas je v novicah opaziti ravnotežje med dogodki iz tujine ter iz domačih logov. Seveda pa v posamezni redakciji pretehtajo, katera novica bo imela prednost. Če na primer govorimo o vojni, v kateri je vpletena tudi naša država, bo to tema dneva. V primeru, da takega dogodka ni, bo v ospredju gotovo odstavitev ministra za kmetijstvo.

Kot dodatek tem osmim glavnim pravilom novic Galtang in Ruge (v Hartley, 1982:78) predlagata nadaljnja štiri, ki so izjemno pomembna v Zahodnih medijih. To so:

9. povezanost z elitnimi narodi: Zgodbe o vojnah, volitvah in katastrofah so dobri primeri te tendence. Vojne, v katere so vključene ZDA ali druge velesile, so vredne poročanja, medtem ko konflikt med Indonezijo in Vzhodnim Timorjem skoraj ni vreden omembe.
10. povezanost z elitnimi osebami: Prvič, ker so njihova dejanja menda pomembnejša od vsakodnevnih dejanj navadnih ljudi, saj vplivajo na naša življenja. Drugič, kerso lahko družabne aktivnosti elite reprezentativne – njihove poroke, mnenja, zabave in domače navade nas zanimajo, saj so te stvari tudi za nas aktualne.
11. poosebljenost: Dogodki se zdijo dejavnost ljudi kot tudi posameznikov. Posameznike je lažje identificirati – in se z njimi identificirati – kot pa z ustanovami, strukturami ipd., zato je vlada pogosto poosebljena kot Mr. Blair.
12. negativnost: Slabe novice so dobre novice. Navadno so nepričakovane (6), nedvoumne (3), zgodijo se hitro (1), so skladne (5) s splošnimi pričakovanji o stanju sveta, zato je njihov prag (2) nižji kot za dobre novice.

Če bi na podlagi zgoraj omenjenih pravil (od točke 9. do točke 12.), ki naj bi jih imele novice v zahodnih medijih, preverili, ali jih spoštujemo tudi v Sloveniji, bi ugotovili, da ni bistvenih odstopanj, saj se tudi slovenski mediji držijo podobnih načel.

Ugotovili smo torej, da je novica zmeraj novost. Novica je nekaj, kar se je zgodilo, kar je aktualno, kar zanima širok krog ljudi in ima zato vpliv na široko skupnost, in o čemer lahko poročevalci na enostaven, jasen in objektivni način poročajo in obveščajo. Ob tem pa Perovič in Šipek (1998:51-54) poudarjata, da obstaja nekaj splošnih pravil, po katerih se odločamo o pomembnosti posameznega dogodka. Nekatera smo opazili že pri Hartleyju ter Galtangeu in Rugeu:

- *povezanost dogodka z elitnimi osebami* (dogodki, v katere so vpletene pomembne osebe, so ne glede na pomembnost samega dogodka vredne objave),
- *povezanost dogodka z velikimi narodi* (dogodki v pomembnih državah imajo lahko velik vpliv na dogajanje v vseh državah),
- *geografska oddaljenost od dogodka* (nekaj, kar se dogaja v soseščini določene države, je bolj zanimivo od dogodka na drugi strani zemeljske oble),
- *slaba novica je dobra novica* (dogodki iz oddaljenih držav, ki imajo negativno sporočilo, bodo objavljeni prej kot pa dogodki s pozitivnim nabojem),
- *vloga in vpliv medija v okolici* (kriteriji za objavo nekega dogodka se razlikujejo tudi po tem, ali imamo opravka z lokalnim ali nacionalnim medijem),

- *nepričakovanost* (dogodek, ki se zgodi nepričakovano ali mogoče celo prvič v vašem okolju, je vreden objave),
- *kontinuiteta* (kadar imamo opravka z dogodkom, o katerem enkrat poročamo, vendar se ta še nadaljuje, je to razlog za to, da objavljamo poročila še kasneje),
- *napredek* (dogodek pomeni spremembo na boljše).

Da bi pritegnili in zadržali občinstvo se zato dnevno-informativne oddaje vse bolj prilagajajo trenutku. Kadarkoli se bo poslušalec vključil v programski tok, vselej naj bi ga pričakal pozornosti vreden »košček« ali programski segment – kratek, navznoter koherenten člen (Gruden, 2001:63). Govorimo o posameznem programskem segmentu, ki je kratek, koherenten in zaključen segment, za katerega pa ni nujno, da je v kakršnem koli vzročno-posledičnem odnosu s sosednjimi segmenti.

Seveda pa aktualnost ni edina vrednota, ki da težo informaciji. Najpomembnejša ostaja še vedno novost informacije, saj sporočilo, če ne vsebuje ničesar novega, nikakor ne more vzpodbuditi poslušalca k poslušanju.

4.1.2. Viri informacij

Nacionalna ter lokalne in regionalne radijske postaje se poslužujejo številnih virov, iz katerih pridobijo informacije, ki jih nato posredujejo širši javnosti. Najpogostejše so to agencijske novice, na primer STA-ja, Reutersa, Tanjuga, itn..

Z razvojem medmrežja pa imajo radijske postaje v Sloveniji tudi lažji dostop do informacij, ki o dogodkih z vsega sveta. Številne tako televizijske kot tudi radijske hiše tako prispevke in izjave pomembnih osebnosti ali oseb, ki igrajo ključno vlogo pri razvoju dogodka, posnamejo, in umestijo na svojo spletno stran. S tem omogočajo ostalim, seveda z določenim časovnim zamikom, da se njihovega materiala tudi poslužujejo (na primer CNN, BBC, itn.) .

4.1.2.1. Radio Slovenija

Na nacionalnem radiu imajo zaradi svoje finančne stabilnosti največjo možnost, da si pomembne informacije, ki zadevajo tako našo državo kot tudi dogajanje v tujini, na najhitrejši način pridobijo pred ostalimi.

Poslužujejo se agencijskih novic (STA, Reuters, BBC, CNN), veliko težo dnevno-informativnemu programu pa daje razvejana mreža dopisnikov, ki tako doma kot tudi v tujini pokrivajo aktualne, torej »vroče« dogodke. Med drugim se poslužujejo tudi radijske dokumentacije.

Za lokalne in regionalne postaje je znano, da zelo dobro poskrbijo za dogodke na lokalnem področju, saj so z njimi v posebni interakciji.

4.1.2.2. Radio RGL

Na Radiu RGL ravno tako kot na nacionalnem radiu kot vir informacij uporabljajo agencijske novice, kot denimo Reutersa ali STA-ja. Čedalje večjo težo pa imajo t.i. telefonski intervjuji ali izjave, ki navkljub skromnemu številu novinarjev ali dopisnikov, ki se ne morejo udeležiti določenega »eventa«, omogočajo, da se informacija dobi iz prve roke.

Seveda pa ne gre pozabiti informacij, ki jih dobi novinar na sami novinarski konferenci, ter tistih, ki jih posreduje bodisi OKC, HMZS ali AMZS.

4.1.2.3. Radio Antena 1

Na Radiu Antena 1 pridobivajo prepotrebne informacije za oblikovanje novic na zelo podoben način kot na Radiu RGL. Tudi oni se poslužujejo agencijskih novic ter številnih spletnih portalov, na primer CNN-ovega.

Prav tako se poslužujejo telefonskih izjav ter se udeležujejo tiskovnih konferenc. Kot vir informacij pa jim služi tudi teletekst.

4.1.2.4. Radio Max

Na Radiu Max novice pripravlja t.i. uredništvo »24ur«. To je uredništvo, ki vsakodnevno pripravlja tudi informativni program za televizijo POP TV.

Na Radiu Max tako nimajo težav s tem kje in kako bodo prišli do potrebnih informacij. Vendar pa so novice vnaprej pripravljene in posnete, zato niso tako »sveže« kot na ostalih radijskih postajah.

4.2. Organizacija dnevno-informativnih uredništev in oddaj

Pri oblikovanju kvalitetnih dnevno-informativnih oddaj igra poleg vsebinske in oblikovne kakovosti pomembno vlogo tudi organizacijski princip skupinskega dela v dnevno-informativnih uredništvih.

Na primer dobro organiziran tako imenovani »desk« sistem dela, ki ga zasledimo na Radiu Slovenija, obsega izbor vsebin informacij za oblikovanje radijske novice, razdelitev informacij glede na to kam bodo vključene - v katero dnevno-informativno oddajo, ter nenazadnje vključevanje novinarja-voditelja ali napovedovalca-bralca v realizacijo oddaje.

Na lokalnih in regionalnih radijskih postajah pa v številnih primerih temu ni tako. Novinar-voditelj po svoji lastni presoji pripravi strukturo novic, po potrebi zmontira prispevke in jih nato tudi prebere. Njegova vloga ni torej natančno določena kot na primer na nacionalnem radiu, temveč je sestavljena iz številnih drugih – napovedovalca, tehnika, itn. Njegovo delo postane tako obsežnejše in na trenutke tudi odgovornejše.

V okviru programske sheme po strukturi ločimo osrednje dnevno-informativne oddaje ter novice.

Jutranje so po značaju kratke, saj povežejo med seboj pretekli in trenutni dan. Nikakor niso prenapolnjene s številnimi dejstvi in podatki, ki so poslušalcem že poznani. Z jutranjimi novicami torej želimo poslušalca obvestiti o tem, kaj lahko ta dan pričakuje, in ga na to tudi pripraviti. Prav zato se v oblikovanju jutranjih dnevno-informativnih oddaj in novic poslužujemo čim krajše in čim preprostejše novinarske vrste, hkrati pa oddaje ne smemo obremenjevati z nepomembnimi dogodki.

Bolj kot se približujemo opoldanskemu in nato še popoldanskemu času, več prostora je za nadgradnjo jutranjih in dopoldanskih novic. Tako lahko pomembnim jutranjim novicam dodamo poročilo ter tako sam dogodek podrobneje predstavimo.

Glede na to, da v popoldanskem času novice obogatimo tako, da jim s podrobnimi pojasnili dodamo dodatno težo, lahko pri večernih novicah nudimo tudi komentar na sam dogodek; zakaj se je zgodilo, ali bo to imelo kakšne posledice in podobno.

Prav slednje lahko pričakujemo na Radiu Slovenija v sklopu dnevno-informativnih oddaj, saj je ob 22. uri na sporedu oddaja »Zrcalo dneva«, v kateri nas seznani s pregledom najpomembnejših dogodkov tekočega dne. Vseeno pa velja dodati, da velikokrat tekoče, pomembne dogodke komentirajo strokovnjaki ali vsaj osebe, ki so, posredno ali neposredno, v posamezno dogajanje vključene.

Na številnih radijskih postajah z lokalnim ali regionalnim radijskim programom pa ni povsem tako. Podajanje informacij in komentiranje ni omejeno samo na čas, ki je namenjen dnevno-informativnim oddajam ter novicam. Le-te se velikokrat tudi hitreje in veliko bolj podrobneje odzovejo na dogajanje na lokalni ravni, kar jim dovoljuje »fleksibilna/prilagodljiva« programska shema.

4.2.1. Hierarhija tem znotraj dnevno-informativne oddaje

Poslušalec je tisti, ki določa pomembnost novice. Treba mu je torej predstaviti ter obrazložiti ravno tisto, kar ga zanima. Iz tega sledi, da je pogoj za relevantnost neke teme poslušalčeva motiviranost za njeno spremljanje.

Po besedah Miliča (1998:33) ločimo:

- *splošno relevantnost* – gre za teme najširšega družbenega pomena, ki bolj ali manj zadevajo vse državljane (naravne katastrofe ali javni izdatki),
- *relevantnost glede na potrebe in interese skupine* – teme, ki zadevajo posamezne starostne skupine, poklice, društva (usklajevanje pokojnin s plačami, nadomestila za študentsko prehrano),
- *relevantnost glede na potrebe in interese posameznika* – na primer klic v sili, informacija o prometni nesreči in poziv očitvidcem, naj se javijo policiji.

Vse tri relevantnosti so pomembne tako za nacionalno kot tudi za lokalne in regionalne radijske postaje. Katera bo prednjačila, pa je odvisno od samega dogodka in tega, kolikšen vpliv bo imel na okolico, ter seveda od posamezne dnevno-informativne redakcije.

Na lokalnih in regionalnih radijskih postajah se velikokrat novice začnejo bolj populistično, da pritegnejo pozornost poslušalca. Mnogokrat je vest lokalnega značaja in zadeva ljudi, kraje, itn., ki so v območju, ki ga pokriva radijska postaja. Na nacionalnem radiu pa temu ni tako. Izbor tematik je bistveno drugačen, saj so ponavadi prve vesti tiste, ki zadevajo celotno državo in imajo tako nacionalni prizvok.

Kljub temu pa splošnih meril za izbiranje tem in informacij ni. Najpogosteje so dogodki tisti, ki narekujejo, kakšna bo vsebina. Vseeno pa se upošteva pomembnost informacije in njena uporabnost, kot denimo kakšno število ljudi bo zadevala, ali bo imela kakšne posledice ipd.. Skratka, pomembno je tisto, kar poslušalca zanima in kar je dejansko pomembno za njegovo delovanje in obstoj.

Seveda pa ob tem ne smemo zanemariti dejstva, da so tudi glasovi izrednega pomena, čeprav glasovi v dnevno-informativnih oddajah niso bistveni, saj ima še zmeraj prioriteto slišana informacija, kar pomeni, da na prvem mestu le ostajata vsebina oddaje in kakovostna tehnična izvedba.

Kateri dogodki so tako pomembni, da jih bodo uvrstili v dnevno-informativno oddajo, in kateri dogodki so za gledalce nepomembni, se v svojem delu TV novice sprašujeta Perovič in Šipek (1998:50). Avtorja ugotavljata, da je eden od kriterijev ta, ali je novica pomembna in zanimiva za večino ljudi, oziroma ali novica vsebuje splošni interes. Pomemben je torej tudi pomen novice za družbo nasploh.

4.3. Radiofonska podoba dnevno-informativnih oddaj

Ko že govorimo o dnevno-informativnem programu, moramo ob tem poudariti, da je poleg vsebine pomembna tudi zvočna oblika. Tako vsaj pravi Schmidt (1991:27) in dodaja, da je glasovna podoba klasičnih informativnih oddaj z nizanem novic, glasovno posredovanih z napovedovalčevim branjem, kljub zanimivi vsebini nezanimiva in suhoparna. Da bi dosegli

določeno stopnjo zanimivosti, še poudarja avtor, mora sodobni informativni radio to doseči s tehničnimi sredstvi, ki so mu na voljo. Tako bo poslušalca ne le pritegnil k poslušanju, pač pa ohranil tudi njegovo pozornost. Najučinkovitejši način bi torej bil pogosto menjavanje glasov, kratkost novinarskih prispevkov, itn.

Vse več radijskih postaj, če izvzamemo nacionalne programe, daje velik poudarek prav na že omenjeno zvočno obliko. Po besedah Krišlja (1993/94:72) prevzemajo »beograjsko šolo«, saj le-ta daje v ospredje efekt (vtis), radiofonska sredstva pa uporablja zato, da bi bili radiofonsko zanimivi ter da bi pritegnili pozornost poslušalca. Pri tem prizadevanju pa pozabljajo, da informativno vsebino potiskajo v sekundarni položaj. Kot še dodaja Krišelj tak način oblikovanja dnevno-informativne oddaje prizadene osnovno načelo, ki naj bi veljalo za tovrstne oddaje. Te so pogosto zaradi preohlapnih časovnih zamikov in zavoljo množine uporabljenih radiofonskih sredstev nezanimive, saj otopijo ost take oddaje.

Vseeno pa se zdi, da so ravno poslušalci tisti, ki spodbujajo radijske postaje, da čedalje pogosteje uporabljajo t.i. efekte, torej radiofonska sredstva. Morda tudi zato, da jih na tak način ločijo med seboj in se lažje z njimi poistovetijo.

4.3.1. Radio Slovenija

Na nacionalnem radiu so poročila razpoznavna, saj jih napove t.i. kukavica. Voditelj bere besedilo brez »podlage«, torej brez zvočne kulise. Med poročili zasledimo zvočni efekt le pred in po pregledu razmer na cestah.

4.3.2. Radio RGL

Novice na Radiu RGL napove jingl »RGL novice«. Branje voditelja ni suhoparno, saj je pospremljeno z instrumentalno podlago. Novice med seboj loči zvočni efekt, ki pove, kdaj se novica konča in kdaj lahko pričakujemo novo.

Vremensko napoved napove jingl »vreme«, ki pa prinaša s seboj novo podlago, tako da poslušalci vedo, da bo govora o povsem drugačni vsebini.

Po vremenski napovedi sledi jingl »to so bile RGL novice«. Zatem pa zaslišimo razpoznavno podlago za prometne informacije, ki jo uporablja AMZS, na katero voditelj prebere, kakšne so razmere na cestah in mejnih prehodih.

Ko voditelj prebere novice, sledi jingl »cestna zapora, radar, gneča, prometne informacije, sporočite na RGL 041-222-333, da bodo vedeli tudi drugi«.

4.3.3. Radio Antena 1

Pred novicami Radio Antena 1 nekaj sekund nameni sponzorju novic. Ta je ločen z jinglom »oglas«. Same novice pa se začnejo z glasovnim in zvočnim efektom »Antena 1, novice«. Branje voditelja je pospremljeno z instrumentalno podlago. Med posamezne novice so zato, da se med seboj ločijo, umeščeni zvočni efekti. Ob zaključku novic se ponovi jingl »to so bile novice na Radiu Antena, naslednje novice bodo na sporedu čez eno uro«.

4.3.4. Radio Max

Novice na radiu Max so razpoznavne, saj se za najavo uporablja zvočna kulisa televizijske dnevno-informativne oddaje 24ur. Na začetku napove novice jingl »24ur novice«. Podlaga, ki služi kot zvočna kulisa je ista, ki jo uporabljajo v uredništvu televizijske dnevno-informativne oddaje 24ur.

Med branjem novic so uporabljeni kratki zvočni efekti. Takoj po športni vesti pa so tudi oglasi, ki jih napove jingl »oglas«.

Po oglasnem bloku je zaslišati jingl »vreme in ceste«, nato voditelj prebere kratko vremensko napoved in predstavi razmere na cestah. Novice zaključi razpoznavni glas z naslednjimi besedami »24ur novice, na slišanje čez eno uro«.

5. INFORMATIVNI PROGRAM

5.1. Informativni program na Radiu Slovenija

Kot sem že omenila, ima Radio Slovenija tri programe, sama pa se bom osredotočila na prvi program, ki teče 24 ur.

Razdeljen je na štiri večje programske sklope, in sicer:

- jutranji program (5.00 – 9.00),
- program A-1 (9.00 – 19.00),
- večerni program (19.00 – 24.00),
- nočni program (0.00 – 5.00).

Jutranji program je predvsem informativen in svetovalen, glasbena oprema pa je v sozvočju z govornimi vsebinami.

Ob delavnikih med deveto in devetnajsto uro teče poseben servisno-informativni *program*, imenovan *A-1*. Uvedli so ga julija leta 1991 kot odgovor na povečano potrebo po stalnem spremljanju pomembnejših dogodkov, ki zahtevajo redno dopolnjevanje z novimi informacijami.

Program A-1 je vodeni program, v katerem novinar prevzame vlogo voditelja, ki v program uvršča vsebinsko in žanrsko različne govorne prispevke in javljanja poročevalcev, ki se v program oglašajo v živo. Poleg tega pa opozarja poslušalce na posamezne dogodke, spremlja njihova mnenja in vse skupaj povezuje v celoto.

Prvi program tako ponuja vsestranski in kakovosten prikaz vsebin z informativno-političnega, kulturno-umetniškega, izobraževalnega, razvedrilnega ter glasbenega področja.

Večerni pas je namenjen glasbenim, kulturno-umetniškim oddajam ter oddajam z razvedrilno vsebino. *Nočni program* pa je zasnovan kot govorno in glasbeno lahkotnejši program, s tematskimi vsebinami, nočnimi gosti in nočnimi poročili ob vsaki polni uri.

Prvi program Radia Slovenija za razliko od drugega in tretjega programa prenaša vse informativne oddaje. Vse potekajo v živo iz studia prvega programa.

Oglejmo si shemo *Radia Slovenija* (prvi program), oddaja na območju 88.0, 88.5, 89.0, 89.8, 90.0, 90.0, 91.8, 92.0, 92.9, 96.4, 100.1 MHz ter na drugih frekvencah UKV.

Tabela 5.1: Programska shema Radia Slovenija (prvi program)

Ura	Naziv oddaje
00.10	Nočni obisk
01.00	Poročila
02.00	Poročila
03.00	Poročila
04.00	Poročila
04.45	Dnevni koledar
05.00	Poročila
05.20	Obvestila
05.30	Prva jutranja kronika
05.45	Temperature po Sloveniji in Evropi
05.55	Iz naših sporedov
06.00	Poročila
06.05	Zelena posvetovalnica
06.10	Rekreacija
06.15	112,113 – nočna kronika
06.20	Vremenska napoved + bionapoved
06.30	Poročila
06.35	Temperature po Sloveniji ob šestih
06.45	Dobro jutro otroci
06.50	O čem poročajo tuji mediji
07.00	Druga jutranja kronika
07.45	Napoved vremena
07.50	Iz naših sporedov
08.00	Poročila
08.05	Svetovalni servis
08.40	Obvestila
08.45	Ringaraja
09.00	Poročila
10.00	Poročila
10.35	Pregled slovenskega tiska
11.00	Poročila
11.45	Pregled tujega tiska
12.00	Poročila
12.05	Na današnji dan
12.30	Kmetijski nasveti
13.00	Danes do 13. ure
13.20	Osmrtnice in obvestila
14.00	Poročila
15.00	Radio danes, radio jutri
15.15	EP
15.30	Dogodki in odmevi
16.15	Obvestila
16.30	Tema dneva
17.00	Studio ob 17. uri
18.00	Poročila
18.05	Iz naših sporedov

Ura	Naziv oddaje
18.25	Pet minut za kulturo
19.00	Radijski dnevnik
19.30	Obvestila
19.45	Lahko noč, otroci
21.00	Poročila
21.05	Literarni večer
21.45	Lepe melodije
22.00	Zrcalo dneva
22.20	Iz naših sporedov
22.30	Informativna oddaja v angleščini in nemščini
23.00	Poročila
23.20	Za prijeten konec dneva

5.2. Informativni program na Radiu RGL, Radiu Antena 1 in Radiu Max

Radijske postaje z lokalnim in regionalnim radijskim programom spoznavajo, da agencijske novice ter kratke servisne informacije ne zadostujejo za to, da bi poslušalca zadržale pred radijskim sprejemnikom. Zato se številne radijske postaje odločajo za določeno ciljno skupino poslušalcev, da bi pritegnile tako poslušalce kot oglaševalce, prej zveste radijskim postajam z nepridobitnim programom.

Lokalna postaja prinaša vesti iz svojega okolja. Poslušalci pa imajo dober razlog, da se z njo identificirajo in ji ostanejo zvesti, pravita Carroll in Davis (1993:16-17). Vseeno pa avtorja opozarjata, da lokalne radijske postaje zaradi omejene slišnosti, omejenega obsega poslušalcev in manjšega medijskega trga morajo biti specializirane, torej zadovoljiti morajo različne okuse. Po drugi strani pa imajo ravno te manjše radijske postaje lahko veliko prepoznavnost, saj jih ljudje vzamejo za svoje.

Žal pa v svojem lokalnem okolju niso same. Samo v Obalnem pasu imamo denimo pet manjših radijskih postaj – Radio Capris, Radio Val, Radio Morje, Radio Portorož in Radio Tartini. Torej trditev »Radio, ki poroča o tebi, moraš imeti rad« (Carroll in Davis, 1993:16-17), vsaj pri nas ne drži najbolj.

5.2.1. Radio RGL

Program na radiu RGL se začne ob 6. uri. Predvsem v jutranjem in dopoldanskem času je ne samo informativno, temveč tudi kulturno in izobraževalno obarvan. Glasbena slika pa sovпада z govornim delom.

Ne samo v zgoraj omenjenem pasu, temveč tudi v preostalem delu programa lahko prisluhnemo tudi političnim in razvedrilnim vsebinam. Novice so na sporedu petnajst minut čez vsako uro, z izjemo BBC-jevih novic, ki jih predvajajo ob 12. uri, ter osrednje dnevno-informativne oddaje, ki je ob 15. uri.

Svoje mesto imajo tudi poslušalci, ki ves dan s pomočjo številnih rubrik izražajo svoje mnenje.

Večerni pas je namenjen lahkotnejšim informativnim oddajam ter oddajam razvedrilnega značaja. Nočnega programa pa, kot bomo videli tudi v nadaljevanju pri radiu Antena in radiu Max, ni.

Tabela 5.2: programska shema Radia RGL

Ura	Naziv oddaje
06.00	dobro jutro, servisne informacije
06.15	Novice, vreme, ceste
06.20	Nočna kronika
06.50	Horoskop
06.57	Izbranka tedna
07.15	Novice, vreme, ceste
07.20	Na današnji dan
07.35	Vremenska napoved (Agencija za okolje)
07.50	Anketa
08.15	Novice, vremenar, ceste
08.55	RGL danes
09.00	Gospodarstvo
09.15	Novice, vremenar, ceste
09.30	Jutro je lahko tudi takšno (reševanje težav)
10.00	Kam danes (kulturni dogodki dneva)
10.15	Novice, vreme, ceste
10.20	Iz Trzina (14 dni)
10.30	Vaše mnenje o... (aktualna tema s poslušalci)
11.15	Novice, vreme, ceste
11.30	Šport na RGL-u
12.00	BBC novice
12.30	Dogodek dneva
13.05	Domžalske novice (14 dni)
13.15	Novice, vreme, ceste
13.30	Globus (tedenski pregled zunanjepolitičnih dogodkov)
13.50	Jutro je lahko... (odgovori poslušalcem)
14.00	Pasji radio (izgubljene in najdene živali)

Ura	Naziv oddaje
14.15	Novice, vreme, ceste
14.30	Iz tujega tiska
14.50	Jutro je lahko tudi takšno... (odgovori poslušalcem)
15.00	RGL obvešča in komentira (osrednja inf. oddaja)
15.30	Kulturni utrip (izbor iz kulturnega dogajanja)
16.00	Modni bla, bla (oddaja o modi)
17.00	Kviz
18.00	Glasbeni gost
19.15	Novice, ceste
19.20	Vremenska napoved
19.30	Ugibamo
19.45	Športni pregled
19.55	Horoskop
20.00	Večerni program

5.2.2. Radio Antena 1

Jutranji (med 6.00 in 9.00) in dopoldanski (med 9.00 in 12.00) program sta predvsem informativna. Voditelj tako prevzame tudi vlogo novinarja in tako v program uvršča govorne prispevke, s katerimi spodbuja poslušalce, da izrazijo svoje mnenje. Ob tem pa ne gre zanemariti terenskih poročevalcev, ki se ob pomembnih dogodkih javljajo v program v živo.. V tem časovnem razponu se podajajo tudi vse potrebne servisno-prometne informacije, ki so postale že stalna praksa, in jih poslušalci ob radijskih sprejemnikih vsakodnevno pričakujejo.

Program med 12. in 14. uro je namenjen podrobnemu obveščanju o dogajanju v dopoldanskem pasu, do 16. ure pa je program namenjen informiranju na glasbenem področju. Še zmeraj pa je dopuščena možnost javljanja novinarja s pomembno vestjo.

Popoldanski in večerni program sta bolj razvedrilnega značaja, s tematskimi vsebinami in gosti. Vsako uro so še vedno na sporedu novice.

Nočnega programa radio Antena nima, tako da lahko poslušalci prisluhnejo le glasbi.

Tabela 5.3: programska shema Radia Antena 1

Ura	Naziv oddaje
06.00	novice
06.10	Pozdrav
06.20	AMZS
06.30	Temperature po Sloveniji + vreme
06.40	Pomembna novica preteklega dne (svet)
06.50	Bioproгноza
07.00	Novice
07.10	Prometne informacije

Ura	Naziv oddaje
07.20	Temperature
07.30	Pregled tiska
07.40	Pomembna novica preteklega dne (Slovenija)
07.50	kronika
08.00	Novice
08.10	Prometne informacije
08.20	Temperature po Evropi
08.30	Menjalniški tečaj
08.40	Kulturni napovednik
08.50	Nagradna igra
09.00	Novice
09.10	Obvestila
09.20	Temperature
09.30	Prometne informacije
09.40	Pesem tedna
09.50	Kino spored
10.00	Novice
10.10	Dopoldanska oddaja (nagradne igre, stik s poslušalci)
11.00	Novice
12.00	Novice
12.10	Pregled dopoldanskega dogajanja v Sloveniji
12.30	Stik s poslušalci (pogovor o določeni temi)
12.50	Anketa
13.00	Novice
13.10	Prometne informacije
13.30	Nagradna igra
13.40	Pesem tedna
13.50	Obvestila
14.00	Novice
14.10	Glasbena oddaja (do 16. ure)
15.00	Novice
16.00	Novice
16.10	Popoldanska oddaja (tematsko obarvana; do 19. ure)
17.00	Novice
18.00	Novice
19.00	Novice
19.10	Glasbena lestvica (do 20. ure)
20.00	Novice
20.10	Lahkoten večerni program (moderator v studiu ali na terenu)
23.00	Glasba (do 06. ure)

5.2.3. Radio Max

Program na radiu Max je zelo soroden programu radia Antena 1 s to razliko, da ima manj specifičnih oddaj v popoldanskem času, hkrati pa ima med 14. in 16. uro prav tako lahkoten informativni program, ki pa ni ozko usmerjen kot na radiu Antena, kjer je namenjen le glasbi in novostim na tem področju.

Podobnost med omenjenima radiema je tudi ta, da je od 23. ure do 6. ure na sporedu le glasba, in sicer iz preprostega razloga - nižji stroški.

Tabela 5.4: programska shema Radia Max

Ura	Naziv oddaje
05.50	Dobro jutro
06.00	Novice
06.10	vVeme
06.30	Ceste
06.50	Biovremenska napoved
07.00	Novice
07.10	Napovednik
07.30	Danes
07.45	Smučišča/kopališča
07.50	Delo
08.00	Novice
08.10	Obvestila
08.30	Slovenske novice
08.45	Kino
08.55	Kronika
09.00	Novice
09.10	Vreme
09.30	Ceste
10.00	Novice
10.10	Dopoldanska vodena oddaja
11.00	Novice
12.00	Novice
12.10	Vodena opoldanska oddaja
13.00	Novice
14.00	Novice
14.10	Obvestila
15.00	Novice
15.10	Pozdrav popoldanskega voditelja
15.10	Vreme
15.30	Ceste
16.00	Novice
16.10	Glasbena želja
16.30	Obvestila
17.00	Novice
17.30	Vsi nismo za vse
17.35	Kino
17.50	Vreme
18.00	Novice
18.10	Obvestila
19.00	Novice
19.10	Pozdrav večernega voditelja
20.00	Novice
21.00	Novice

5.3. Dnevno-informativni program na Radiu Slovenija

V dnevno-informativnem programu Radia Slovenija nastajajo vsa poročila in dnevno-informativne oddaje za vse tri programe, pa tudi poročila za tujce, borzna poročila in tako imenovana »Črna kronika«.

5.3.1. Dnevno-informativne oddaje Radia Slovenija

- I. jutranja kronika (5.30):

Prva jutranja informativna oddaja, ki je zasnovana kot pregled najpomembnejšega dogajanja preteklega dne in dogajanja prek noči. Poleg tega vsebuje tudi kratke napovedne prispevke za tekoči dan. Del oddaje je namenjen tudi povsem lokalnemu dogajanju. Oddaja je predvsem prerez dogajanja, brez komentarjev. Ob koncu kratko športno poročilo. (Dolžina oddaje je 10 minut.)

- II. jutranja kronika (7.00):

Osrednja jutranja informativna oddaja (ob Dogodkih in odmevih tudi z največjo poslušanostjo). Za razliko od I. jutranje kronike je v tej oddaji poleg pregleda in napovedi dogajanja precej prostora namenjenega tudi komentatorskemu in analitskemu pristopu k aktualnim dogodkom, tako da ni samo odsev trenutnega dogajanja, ampak skuša posamezne tematike širše osvetliti. S poslušanjem II. jutranje kronike si je mogoče ustvariti tudi precej celovit vtis o dogajanju v prihajajočem dnevu, in si tako postaviti »temelj« za spremljanje posameznih dogodkov in tem, ki poslušalca še posebej pritegnejo. (Dolžina oddaje je od 17 do 20 minut.)

- Danes do 13-ih:

Oddaja, namenjena pregledu trenutnega dogajanja sredi dne, s posebnim poudarkom na dogajanju po Sloveniji. To je oddaja, v kateri je največ prispevkov dopisnikov po Sloveniji, in v kateri se je mogoče podrobneje seznaniti z utripom po državi v posameznih lokalnih skupnostih. Del oddaje je namenjen tudi napovedi oziroma opozarjanju na pomembnejše dogajanje v politiki in gospodarstvu, saj je to običajno sredi poteka, tako da je mogoče prva obsežnejša poročanja pričakovati v Dogodkih in odmevih. (Dolžina oddaje je 25 minut.)

- Dogodki in odmevi (15.30):

Osrednja dnevno-informativna oddaja z največjim številom poslušalcev. Gre za najbolj celovit pregled aktualnega dogajanja doma in na tujem, osvetljen z različnih vidikov. Oddaja

je bogata s komentarji, analizami ter napovedmi. Ustvarjalci oddaje skušajo zajeti celotno dogajanje, od politike, gospodarstva, kulture, znanosti, šolstva, zdravstva pa do športa.

- Radijski dnevnik (19.00):

Po svoji zasnovi podoben Dogodkom in odmevom, vendar zaradi iztekajočega se dne že s poročili o večinoma zaključenih dogodkih in z napovedmi pomembnejšega dogajanja za prihodnji dan. V Radijski dnevnik so vključeni tudi komentarji in analize, vendar v manjši meri kot v osrednji informativni oddaji. (Dolžina oddaje je do 30 minut.)

- Zrcalo dneva (22.00):

Zadnja informativna oddaja in zato celovit pregled vseh pomembnejših dogodkov iztekajočega se dne. Zaradi obilice gradiva, ki se nabere čez dan, je prostor v oddaji namenjen le beleženju dogajanja, brez komentarjev in analiz. Poslušalci so opozorjeni tudi na najpomembnejše dogodke, ki se obetajo prihodnji dan. Nekoliko bolj obsežen je tudi prispevek športnega uredništva. (Dolžina oddaje je do 22 minut.)

(Priloga_: Zvočni zapis poročil ter tekstovna predloga poročil)

5.3.1.1. Avdio pripomočki in tehnološka sredstva

Informativni program Radia Slovenija tehnološko temelji na računalniškem sistemu Dalet, v katerem so posneti in obdelani vsi tonski prispevki, pripravljeni za objavo. Avtorji prispevke pripravljajo bodisi sami kot tudi v montirnicah na radiu; javljajo se po telefonu (dopisniki) v montirnice ali pa se s posebnim programom (ponoči, nujne zadeve) posnamejo prek telefona sami. Takšne posnetke lahko dežurni novinarji montirajo sami in jih uvrstijo v program.

Informativni program Radia Slovenija uporablja tudi tonske prispevke agencij kot so Reuters, BBC in CNN.

5.4. Dnevno-informativni program na Radiu RGL, Radiu Antena 1 in Radiu Max

V nadaljevanju sledi predstavitev dnevno-informativnega programa Radia RGL, Radia Antena 1 in Radia Max, pred tem pa velja omeniti, kakšen program predvajajo.

Po pogovoru z urednikom Radia Max ima le-ta radijska postaja lokalni program, urednica Radia RGL in programski direktor Radia Antena 1 pa soglašata, da njuni radijski postaji sodita med tiste, ki imajo regionalni program.

5.4.1. Radio RGL

Prve novice na RGL-u lahko slišimo ob 6h in 15 minut, zadnje pa ob 19h in 15 minut. Ob 15. uri je na sporedu osrednja dnevno-informativna oddaja, v kateri so podrobno predstavljena dnevna dogajanja tako doma kot tudi v tujini. Omenjeno osrednjo dnevno-informativno oddajo pripravlja tričlanska ekipa, ostale novice pa pripravlja voditelj-novinar, ki jih nato tudi prebere.

Novice so namenjene informiranju javnosti. Poslušalcu podajo informacije iz sveta in domovine. Glede na splošno programsko usmeritev radijske postaje, ki skuša postreči poslušalcem s čim večjo količino lokalnih novic, sta osrednja dnevno-informativna oddaja kot tudi novice lokalno obarvani. Novice kot take so zastavljene dinamično, s kratkimi in jedrnatimi informacijami.

Na RGL-u lahko ob 12. uri slišimo tudi novice, ki jih pripravlja slovensko uredništvo pri BBC-ju. Slednje novice se navezujejo na dogajanja po celem svetu.

Predvajanje informativnih vsebin je kombinirano. Vključuje živo branje in zmontirane tonske vložke. Novinarji na terenu za snemanje uporabljajo minidiske ter kasetofone.

(Priloga _: Zvočni in tekstovni zapis poročil)

5.4.2. Radio Antena 1

Na radiu Antena 1 so se po vzoru tujih zasebnih radijskih postaj odločili za kratka poročila, ki jih objavljajo od 6. ure zjutraj do 20. ure. Poleg branih novičk v poročila vključujejo tudi tonske posnetke svojih novinarjev. Novice so prebrane eno ali dvoglasno. Pri tem zajamejo predvsem dogajanje z novinarskih konferenc vlade, političnih strank, mestne občine in nekaterih organizacij. Tonsko se v poročila oglašajo tudi novinarji, ki pokrivajo šport. Poročila berejo z že omenjenimi vloženimi tonskimi pasusi. Da bi dosegli večjo dinamičnost, posamezne novičke razmejijo z zvočnimi efekti.. Agencijska poročila povzemajo po Slovenski tiskovni agenciji.

Predvajanje informativnih vsebin je predvsem zaradi kombiniranja živega branja in zmontiranih tonskih vložkov računalniško podprto (program Cool Edit Pro). Novinarji na terenu za snemanje uporabljajo minidiske.

V primeru izrednega dogodka s kateregakoli področja v podajanje informativnih vsebin vključijo tudi voditelja na programu (npr. 11. september 2001).

Na radiu Antena 1 dnevno-informativni program ustvarja ekipa 24ih ljudi.

(V prilogi: zvočni in tekstovni zapis novic.)

5.4.3. Radio Max

Na radiu Max lastne produkcije novic nimajo in so se vključili v tisto skupino radijskih postaj, ki predvajajo novice, ki jih pripravlja uredništvo »24 ur« iz POP TV-ja. Novice so vsako uro, med 6. in 21.uro, pri pripravi pa uporabljajo vire, ki jih sicer uporablja dnevno-informativni program uredništva »24ur«.

Na radiu Max so se za tovrstno rešitev odločili zaradi težav pri zagotavljanju primernih kadrov in zaradi finančnih vzrokov. Po drugi strani pa so s tem dejanjem poslušalcem ponudili možnost, da se za čas novic identificirajo z oddajo »24ur«. Nanjo jih spomni zvočni efekt, ki ga spremlja razpoznaven glas, na koncu pa tudi glas voditelja ali novinarja oddaje »24ur«.

(Priloga D: Fotokopija pogodbe med radiom Max in Produkcijo plus o programskem in poslovnem sodelovanju ter zvočni in tekstovni zapis novic)

5.5. Struktura zaposlovanja

Kadrovska struktura znotraj posamezne radijske postaje se spreminja z njeno rastjo. Ob ustanovitvi radijske postaje, predvsem lokalne in regionalne, je v vodstvu velikokrat le ena oseba, to je direktor podjetja, ki vodi celotno podjetje, določa aktivnosti in odgovornosti zaposlenih, usmerja kapital, itn.

S samo rastjo podjetja oziroma radijske postaje se pojavljajo tudi zahteve po zaposlovanju usposobljenega kadra. Ker pa ima večina manjših lokalnih in regionalnih radijskih postaj

omejene vire financiranja, si primerno izobraženega kadra ne more privoščiti. V številnih primerih najemajo študente in zunanje sodelavce.

Izobrazba tistih, ki zasedajo odgovorna mesta na nacionalnem radiu, je primerna odgovornosti, ki jo imajo, medtem ko se na radijskih postajah z regionalnim in lokalnim programom velikokrat srečujemo z uredniki, ki so v prvi vrsti tudi lastniki radijske postaje. Le-ti, jasno ne vsi, nimajo ustrezne izobrazbe, kar lahko pod vprašaj postavlja tudi kakovost takega radijskega programa.

Glede na hitro rast števila radijskih postaj z lokalnim in regionalnim programom ter zaradi razmeroma malo podatkov o kadrovske zasedbi oziroma strukturi zaposlovanja sem se v diplomskem delu v tem poglavju osredotočila prav nanje.

Poleg nepodkovanosti na radijskem področju pa lahko sama vizija, da bo radijska postaja uspešna in bo v prihodnosti prinesla tudi dobiček, pripelje do tega, da lahko program postane suhoparen in okleščen, saj brez vlaganja vanj ni mogoče nadgraditi ustvarjenega in doseženega.

Vodilna poslovna in programska vloga naj bi bili torej ločeni, saj združevanje obeh negativno vpliva na kakovost in razvoj radijskega programa.

Podobno kot je omenjeno zgoraj, tudi v primeru odgovornih urednikov/urednic, ter novinarjev na radijskih postajah z lokalno in regionalno vsebino nima ustrezne izobrazbe, zato se trudijo biti vsestranski, saj narava dela to tudi od njih pričakuje.

Na nacionalnem radiu so novinarji veliko bolj specializirani za posamezna področja kot na primer bančništvo. S tem, da se bolj podrobno udeležujejo na posameznem področju, veliko bolj strokovno in adekvatno podajo pomembne informacije, ki jih poslušalci želijo izvedeti.

Radijske postaje z lokalnim in regionalnim programom namreč s peščico novinarjev, ki jih premorejo, pokrivajo vsa pomembna področja, t.j. od politike, gospodarstva, do kulture in športa.

Navkljub temu pa se radijske postaje z regionalnim in lokalnim programom vedno bolj zavedajo pomembnosti informativnih vsebin, zato jim namenjajo tudi vse več programskega časa, vendar še vedno v ustreznem razmerju med komercialnim in informativnim programom.

Slednje pomeni, da poudarek še zmeraj ostaja na razvedrilu, vseeno pa vse bolj v ospredje postavljajo tudi informiranje, torej informativni program.

Menim, da radijske postaje večino radijskega programa zagotavljajo s honorarno ali pogodbeno zaposlenimi sodelavci, saj le-ti predstavljajo manjše finančno breme. Poudarek pa je tudi na kompleksnih kadrih, ki so sposobni pokrivati več področij in se hitreje prilagajati novjšim trendom v stroki.

Radijske postaje z lokalno in regionalno vsebino zaposlujejo od pet do deset ljudi, vendar število nenehno upada. Uvedba sodobnih tehnoloških pripomočkov pri pripravi novic, predvajanju oglasov, samoidentifikacijskih spotov in glasbe ima lahko za zaposlene tudi nezaželene učinke, saj nadomesti kakšno delovno mesto in s tem zniža stroške.

5.5.1. Struktura zaposlovanja v dnevno-informativnem programu Radia Slovenija

Dnevno-informativni program je eno največjih uredništev na nacionalnem radiu, saj informativni program predstavlja precejšen delež programa. Dnevno-informativni program je tudi »učilnica« mladih kadrov, saj naj bi si vsak novinar na Radiu Slovenija, ki se sicer kasneje želi specializirati, pridobil izkušnje v uredništvu in se naučil osnov in specifičnosti radijskega novinarskega poročanja. Zaradi tega je ekipa dnevno-informativnega uredništva sestavljena iz jedra novinarjev, ki pripravljajo in vodijo vse informativne oddaje, ter iz mladih sodelavcev, večinoma študentov, ki se učijo, pripravljajo in počasi prevzemajo naloge. Tu so seveda še štirje dnevni uredniki in sicer uredniki – vodje izmen. Uredništvo je zaradi stalnega delovanja (24 ur dnevno) razdeljeno na tri izmene. Dnevno-informativni program namreč teče tudi ponoči (nočna poročila).

V posamezni izmeni je zaposlenih v povprečju 6 do 7 ljudi, saj mora ta skupina pripravljati poročila za vse tri programe, vse informativne oddaje, poročila za tujce, »Črno kroniko« in »borzna poročila«. Skupno v t.i. »desk« sobi dela 18 novinarjev.

Posamezno informativno oddajo poleg urednika oddaje pripravljajo še voditelj oddaje in sodelavci v izmeni, ki pokriva predvsem agencijska poročila, medtem ko tonski prispevki nastajajo v posameznih uredništvih in na terenu.

Po besedah Izidorja Grošlja, urednika dnevno-informativnega programa, na nacionalnem radiu stremijo k temu, da bi nekoč vsi, ki krojijo dnevno-informativni program, bili zaposleni. Temu danes ni tako, saj jih je zaposlena slaba polovica, preostali del pa so zunanji sodelavci ter študenti.

5.5.2. Struktura zaposlovanja v dnevno-informativnem programu Radia RGL, Radia Antena 1 in Radia Max

5.5.2.1. Radio RGL

Posamezne novice, z izjemo osrednje dnevno-informativne oddaje ob 15. uri, pripravi voditelj-novinar, ki jih tudi prebere. Omenjeno osrednjo informativno oddajo pa pripravlja tričlanska ekipa.

Novice ustvarja in bere šest ljudi. Le-ti pripravljajo prispevke, pogovore, itn. Pri delu pa jim pomagajo štirje mlajši sodelavci, ki pripravljajo prispevke iz novinarskih konferenc, posnamejo izjave, itd.

Večina oseb, ki pripravlja novice, je honorarnih sodelavcev, ki delajo bodisi preko študentskega servisa kot tudi avtorskih pogodb.

5.5.2.2. Radio Antena 1

Posamezne novice pripravlja povprečno pet oseb. Novinar pripravi besedilo, torej novice, voditelj oziroma dva pa jih nato eno ali dvoglasno prebereta. Poleg prebranih novic pa t.i. terenski novinarji pripravijo prispevke, ki vključujejo tudi izjave oseb, ki so v posamezen dogodek vpletene. Športni novinarji se pogosto javljajo v živo, velikokrat prav iz prizorišč športnih dogodkov.

Ekipa v dnevno-informativni redakciji je tako sestavljena iz urednika, njegovega asistenta, sedmih dežurnih novinarjev-voditeljev, petih terenskih novinarjev, štirih lokalnih dopisnikov in štirih dopisnikov iz tujine ter dveh novinarjev, ki opravljata delo le preko telefona.

Delo v dnevno-informativni redakciji opravljajo večinoma študentje in pogodbeno, za določen čas, vezane osebe, le štirje pa so tudi redno zaposleni.

5.5.2.3. Radio Max

Na radiu Max med 6. in 21. uro slišimo ob vsaki polni uri novice, ki jih pripravlja uredništvo POP TV-ja. Novice pripravi novinar, prebere pa jih velikokrat napovedovalec ali novinar oddaje »24ur«, vendar z enournim zamikom.

Na radiu Max torej nimajo dnevno-informativnega uredništva. Velikokrat pa vlogo v izjemnih primerih, ko se zgodi kaj pomembnega na lokalni ravni, prevzame sam voditelj programa.

6. GOVORNA KULTURA

Radio še zmeraj ostaja najhitrejši informativni medij, saj lahko v danem trenutku, ko se nekaj pripeti, informacijo poslušalcu tudi posreduje. Čas od trenutka, ko se je dogodek zgodil, do trenutka, ko jih posredujemo poslušalcu, je lahko minimalen. Ob tem pa Grudnova (2001:32) poudarja, da sta zelo pomembna tudi jedrnato izražanje in logična graditev besedila s krajšimi stavki, z opornimi pojmi, z asociativno bogatimi izrazi, s sredstvi za vzbujanje pozornosti kot je na primer menjava glasov in preiščljena uporaba več zvočnih oblik.

Glas posameznika je kot njegova fotografija (Grabnar, 1991), po katerem ga ljudje spoznajo in ga ne pozabljajo. Od uporabe glasu je odvisno, kako bodo poslušalci govorca razumeli, kako si bodo razlagali in verjeli, kar bo povedal. Včasih je pomembneje, kako povemo, kot kaj povemo.

Glas sicer ni nekaj nespremenljivega, nekaj, kar je za vselej dano od narave. Glas je mogoče kultivirati. Zlasti pri radijskem sporočanju je pomembnih pet osnovnih lastnosti glasu: višina ali intonacija, razpon, domet ali moč, hitrost in kakovost ali barva glasu (Kosi, 2000:20). Iz naštetih lastnosti je mogoče razbrati, ali je govorec utrujen, veder, dobro ali slabo razpoložen in podobno. Z vpludnim, milim, in nežnim glasom bo izražal veselje oziroma srečo; če bo nepričakovano povzdignil glas, bomo vedeli, da ga je nekaj razjezilo; če bo njegov glas naraščal, bo izražal presenečenje prezir ali zaničevanje pa naznanja padanje njegovega glasu (Argyle, 1975).

Ne glede na to, ali je govor poprej napisan ali nastaja sproti v govorcevih mislih, ima na radiu kot informativnem in kreativnem zvočnem mediju osrednjo vlogo: z jezikovnimi znaki, izraženimi z glasom, prenaša sporočilo, vselej v konkretnih, psiholoških in socialnih okoliščinah, ki dolgoročno opredeljujejo govorca in poslušalca in ju zapletajo v zavestni komunikacijski proces (Gruden, 2001:26).

V informativno organiziranem govoru pa izkorišča govorjena beseda še svojo lastno zvočnost, ki obstaja neodvisno od govorca. Le-ta ji v različnih odmerkih, hote ali nehoti, dodaja barvo, poudarke in tako še dodatno vzbuja pri poslušalcu različna občutja (Gruden, 2001:28).

Voditeljev glas predstavlja povezavo med oddajo in poslušalcem, saj slednji ne vidi gest in mimike, ki jo radijski govorec uporablja. Kot je zapisal Hanns Verres, obstajajo samoumevne stvari (pravila), ki bi se jih moral moderator vedno držati:

- obstaja samo en poslušalec. Predstavlja si ga in govori samo z njim. Če hočeš, ga lahko pomnožiš s 400.000,
- nikoli ne pozabi, koliko zaupanja imajo poslušalci vate. Odkar je tehnika izumila radio, odporen proti vodi, greš lahko z njim celo pod prho,
- pri poslušalcih si na obisku. Doma je bolj sproščen in bolj ranljiv, bolj velikodušen in bolj malenkosten. Obnašaj se primerno,
- imej veselje pri svojem delu. Svoje delo imej za odlikovanje – ne pozabi da je radio najlepša igrača na svetu. Jemlji jo resno,
- z radiom ravnaj previdno, imaš ga le izposojenega. Od poslušalca,
- ne pretvarjaj se, poslušalec bo to takoj opazil,
- imej ga rad, da te bo on imel rad (v Matahlija, 1995:43).

Wilby in Conroy (1994:10) poudarjata, da je čar radia ravno v tem, da poslušalcu omogoča prostor za ustvarjanje lastnih podob. Te so, ob spretni uporabi besede v etru, lahko lepše in popolnejše, kot bi jih kdajkoli mogla pokazati televizijska kamera. Ob tem pa ugotavljata, da televizijo gledamo z očmi, radio pa z dušo.

Poslušalec si mora sliko ustvariti sam, pravi Crissel, in dodaja, da so podrobnosti opisane, ubesedene, upodobljene pa niso. Kljub temu pa podobe nastajajo. Toda ker se to dogaja v poslušalčevi domišljiji, nimajo meja, kajti domišljija je brezmejna (Crissel, 1994:7).

Potemtakem bi morala biti radijska postaja pozorna na izbiro svojih sodelavcev. Ti so živa vez med njo in poslušalci. Z glasom lahko radijska postaja pridobi ali izgubi zaupanje poslušalca in si ga s tem pridobi ali ga tudi izgubi. Ko poslušalec enkrat izgubi zaupanje, postane radio le še zmešnjava glasov brez pomena (Wilby in Conroy, 1994:139).

Kot pravi Crissel, glas torej ni le znamenje človeške navzočnosti, pač pa odraža osebnost govorca. V njegovem glasu bo namreč čutiti ali ima svoje delo in poslušalce rad (Crissel, 1994:47).

Govor je po Aleksandru Dragojloviću logični emocionalni signal, je izraz mišljenja in čustvovanja. Prav z govorom nastaja nevidni stik med sporočevalcem in poslušalcem.

Poslušalci zaradi teh govornih lastnosti radijskemu novinarju oziroma novinarki prisluhnejo in verjamejo ali pa tudi ne. Radijska glasovna osebnost je potemtakem skupek govornih in glasovnih značilnosti, na podlagi katerih je govornik razpoznaven in ga lahko poslušalci ocenjujejo. Dragojlovič pa glasovni osebnosti dodaja še osebno noto in ga definira kot človeka, ki je ljudem znan po govoru, saj ravno s svojim govorom pri poslušalcu razvija določeno mišljenje, bodisi simpatije kot tudi antipatije (Dragojlovič, 1985:57).

Caroll (1993:79) je podal elemente, ki dejansko oblikujejo radijsko govorno osebnost:

- govorna sposobnost,
- fluentnost izražanja (sposobnost tekočega izražanja),
- hitrost ugotavljanja predmetov,
- jasnost in prepričljivost v govoru,
- fluentnost ideacij (sposobnost tekočega produciranja idej),
- hitrost v artikulaciji.

Vse, kar je spregovorjeno po radiu, je namenjeno posamezniku osebno in tako naj bi bilo tudi povedano. Zato se radiu tako slabo prilegajo pretirana interpretacija, vzvišenost in patetičnost. Ko govorec sporoča, je namreč mogoče iz lastnosti govora ugotoviti, kakšne so njegove osebne lastnosti in kakšen odnos ima do sporočila.

Kot pravi Crisell (1994:118) radijski glas lahko novico naredi prepričljivejšo in učinkovitejšo ne samo v smislu senzacionalnosti, temveč tudi zato, ker vsebuje poročevalski jezik precejšnjo mero ekspresivnosti.

Govor na radiu torej nikoli ni le nizanje besed, vedno ima večjo besedno vrednost. Pogosto, tako kot na televiziji, ko pravijo, da kamera vse vidi, tudi na radiu pravijo, da mikrofoni ne laže. Še posebej o trenutnem razpoloženju govorce govori višina in barva glasu (Milič, 1998:15).

Na radiu pa moramo biti še posebej pozorni na razliko med izšolanim glasom napovedovalca in novinarja oziroma novinarja-voditelja. Milenkovič ga označuje kot problem neprepoznavega avtorstva. Predvsem novinar je tisti, ki mora v govoru pustiti svoj pečat, biti mora prepričljiv, da pritegne pozornost poslušalca (Milenkovič, 1987:145).

Novinarji na radiu zato govorijo kratko, jasno in strnjeno, vendar pa ne gre prezreti dejstva, da radijski jezikovni stil ustvarja neko drugo logiko – logiko »ohlapnega stila«, ker je radio pač medij, pri katerem stvari ne gre ponavljati (Krišelj, 1993:11). Nadalje Krišelj še poudarja, da je pomemben tudi zaključek oziroma »finis opus coronati«, kar naj bi dobesedno pomenilo: konec krasi dejanje. Poslušalec mora vedno na koncu slišati težišče celotnega prispevka.

Radio Slovenija si občinstvo pridobiva s podajanjem vse bolj natančnih in izpopolnjenih informacij, kar pa ne pomeni, da gre zanemariti radijske postaje z regionalnim in lokalnim programom. Prav je, da so nacionalni radijski programi dobili konkurenco, saj jim bo le-ta pomagala k ponovnemu vrednotenju svojega poslanstva.

6.1. Govorna kultura na Radiu Slovenija

O pomenu govorne kulture na Radiu Slovenija govorimo zaradi tradicije, ki je vplivala na širši družbeni prostor. Vse od začetkov leta 1928 je vseslovenski radio ustvarjal in ohranjal visoko raven slovenskega knjižnega jezika (Hartman: 1995:51).

Mogoče bi ga morale prav zaradi te tradicije, ki jo ima nacionalni radio, lokalne in regionalne radijske postaje vzeti za zgled. Po besedah Korošca (1994) se estetika govorjene besede na radiu še posebej dobro izraža v premišljenih, strokovno dozorelih oddajah, nikakor pa ne gre zanemariti informativnega dela programa, v katerem, kot še navaja, prav tako zaznavamo prvine lepe slovenske besede, pa čeprav na nekoliko bolj ustaljen način radijskega govora.

Za govorno kulturo oziroma odpravo anomalij na Radiu Slovenija skrbi posebna strokovna ekipa, v katero so vključeni mentorji za radijski govor ter fonetiki-lektorji. S tem želijo radiu zagotoviti primerno raven govora vseh radijskih govorcev.

Po besedah Izidorja Grošlja, urednika dnevno-informativnega programa, pa morajo vsi, preden »sedejo« v studio, opraviti preizkus govora.

Ob vsem tem velja poudariti, da se kader znotraj nacionalnega radia izobražuje »brezplačno«, denar zanje pride tudi iz naslova plačil naročnine za programe Radiotelevizije Slovenija, medtem ko morajo ostale radijske postaje za izpopolnjevanje svojega kadra nameniti sredstva iz dobička oglaševanja in drugih dejavnosti.

6.2. Govorna kultura na Radiu RGL, Radiu Antena 1 in Radiu Max

Nacionalni radio prav zaradi svoje tradicije ter na drugi strani zahtev poslušalcev vzdržuje visoko raven govorne in jezikovne kulture. Če prisluhnemo ostalim radijskim postajam, pa temu ni tako. Zahteve lastnikov številnih lokalnih ali regionalnih radijskih postaj niso visoke, saj ne morejo vsakega voditelja ali novinarja primerno izobraziti in mu dolgoročno zagotoviti tudi socialno varnost (delo). Velikokrat pa celo težijo k temu, da so njihovi voditelji oziroma novinarji razpoznavni ravno po lokalnem narečju, tako da se s tem približajo »svojim« poslušalcem.

6.2.1. Radio RGL

Na Radiu RGL imajo trije voditelji/novinarji opravljeno govorno usposabljanje pri strokovnjakih za govor na Radiu Slovenija, ostali, ki ravno tako pripravljajo novice in jih tudi preberejo, pa imajo za sabo različne vrste govornega usposabljanja.

6.2.2. Radio Antena 1

Na Radiu Antena 1 pripravlja novice ekipa 24ih oseb. Od teh jih ima, kot mi je zagotovil Andrej Vodušek, programski direktor, 11 opravljen preizkus govora. Eden izmed njih je tudi urednik dnevno-informativnega programa, dva dopisnika iz Slovenije in eden iz tujine, en novinar, ki skrbi za telefonske izjave, ter šest od sedmih dežurnih novinarjev/voditeljev, ki novice pripravijo ter tudi berejo.

6.2.3. Radio Max

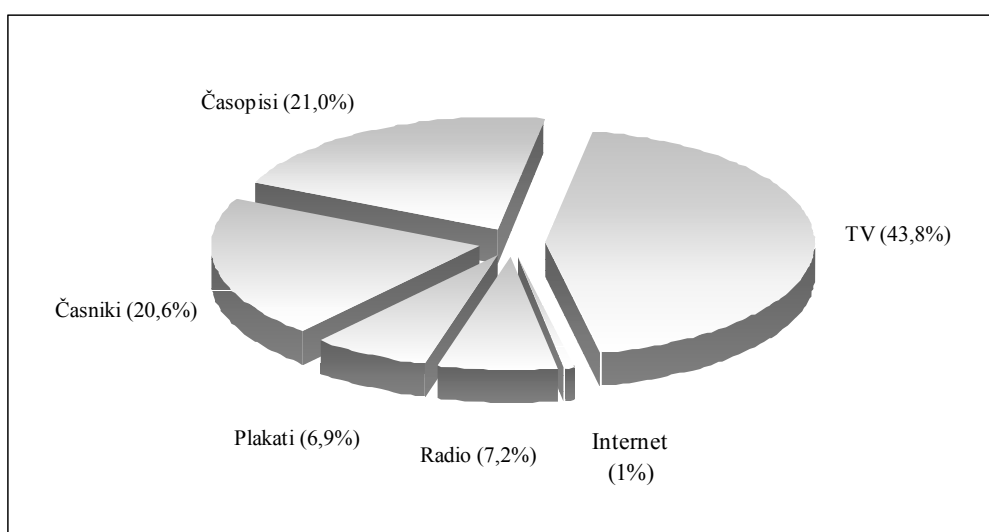
Glede na to, da na Radiu Max predvajajo novice, ki jih pripravlja uredništvo »24ur«, pričakujejo, da je govorna raven zadostna, če že ne nadpovprečna. Kot je dejal Tomaž Čop, direktor Radia Max, temu vedno ni tako. Po njegovih besedah so mu zagotovili, da novice berejo osebe, ki naj bi imele opravljen preizkus govora.

Slednje so velikokrat voditelji omenjene oddaje »24ur« ter novinarji, hkrati pa še nekateri zunanji sodelavci.

7. STROŠKI PRIPRAVE NOVIC

Preden prikažem stroške za pripravo novic na primeru Radia Antena 1 in izračun ter končni rezultat podkrepim s številkami, si oglejmo, kakšno mesto po podatkih Mediane v neto oglaševalskem kolaču zaseda radio.

Slika 7.1: Ocenjena neto vrednost oglaševalskega kolača leta 2001

Radio v oglaševalskem kolaču zaseda 5. mesto. Pred njim ostaja televizija (43,8%), sledita mu časopisi (21,0%) in časniki (20,6%), zatem plakati (6,9%), na repu oglaševalskega kolača pa ostaja internet (0,6%).

Televizija ima kot medij v Sloveniji še zmeraj primarno vlogo, v katerega oglaševalci vložijo največ denarja. Pojavlja se kot prestiž, na katerega oglaševalci najraje »obesijo svoj oglas«, pa čeprav bo njena učinkovitost veliko manjša, kot bi bila pri dobri izbiri drugih dveh ali več medijev.

7.1. Stroški priprave novic na posameznem radiu

7.1.1. Radio Slovenija

Ker je znano, da se nacionalni radio financira iz državnega proračuna, lahko sklepamo, da ima potrebna sredstva za oblikovanje lastnega dnevno-informativnega programa. Podatkov, koliko stane dnevno-informativni program letno ali mesečno, ni, saj po besedah Jožeta Šrota, pomočnika direktorja radijskih programov RTV Slovenija, izračunov niso opravili od leta 1995. Omenjenega leta, na primer, je cena minute dnevno-informativne oddaje znašala 2.965,00 SIT.

(Priloga D: Cene radijskih programov RTV Slovenija, obdobje I-VI 1995)

7.1.2. Radio Max

Kot je razvidno iz Priloge D«, t.j. pogodbe med radiem Max in Produkcijo plus o programskem in poslovnem sodelovanju, Radio Max nima lastne produkcije novic. V medsebojnem dogovoru brezplačno predvaja »POP radijske novice« Produkcije plus ter, kot je zapisano v pogodbi, s tem programom povezane oglase in drugo reklamo.

7.1.3. Radio RGL

Po besedah Majde Juvan, urednice Radia RGL, naj bi se v namene oblikovanja in predvajanja novic porabilo približno milijon tolarjev mesečno. Kot je še dodala, točnega izračuna še niso opravili, ker naj ne bi bil potreben.

7.1.4. Radio Antena 1

Na Radiu Antena 1 imajo podrobno oblikovan mesečni finančni načrt. Po njem, kot je dejal Andrej Vodušek, programski direktor Radia Antena 1, lažje pripravijo načrt razporeditve mesečnega proračuna.

V nadaljevanju bom predstavila mesečne skupne stroške za pripravo novic na Radiu Antena 1. Ti znašajo 4.683.118,33 SIT.

7.2. Mesečni stroški priprave novic na Radiu Antena 1

Skupni stroški na Radiu Antena 1, ki so povezani s pripravo novic, znašajo 4.683.118,33 SIT. Ti stroški vključujejo stroške kadra, ki predstavlja 78% vseh stroškov, t.j. 3.673.340,00 SIT, z 18% jim sledijo tehnični stroški, teh je za 830.778,33 SIT, in nenazadnje še stroški regionalnih dopisnikov, ki predstavljajo le 4% vseh stroškov, oziroma 179.000,00 SIT.

Podrobnejša delitev stroškov kadra, tehničnih stroškov in stroškov regionalnih dopisnikov pa je predstavljena v tabelah 7.2, 7.3, in 7.4.

Tabela 7.1: Skupni mesečni stroški za pripravo novic

Seštevek vseh stroškov	
Stroški kadra	3.673.340,00 SIT
Stroški regionalnih dopisnikov	179.000,00 SIT
Tehnični stroški (prostor, oprema)	830.778,33 SIT
<i>Skupaj</i>	<i>4.683.118,33 SIT</i>

Slika 7.2: Prikaz delitve celotnih stroškov v odstotkih

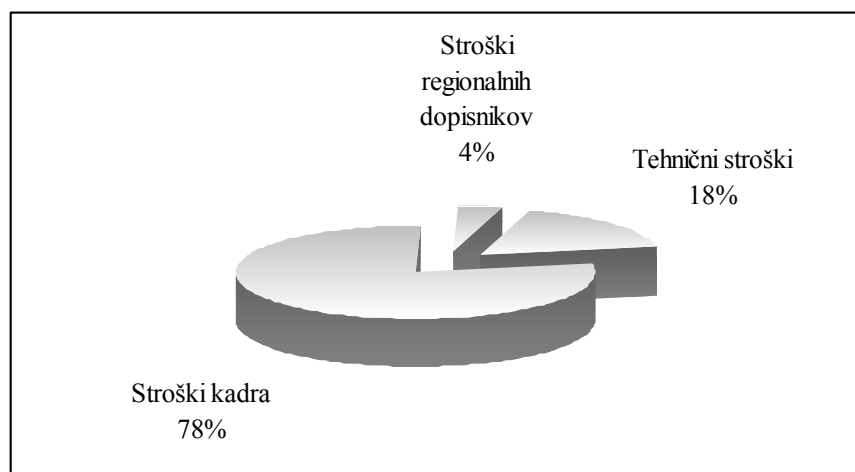

Tabela 7.2: Mesečni stroški kadra

Stroški kadra	
Bruto plače in honorarji ekipe	
Dežurni novinarji (prevajanje, branje)	979.440,00 SIT
Asistent dežurnega novinarja	333.900,00 SIT
Urednik bruto plača	650.000,00 SIT
Asistent (tajnica) urednika	150.000,00 SIT
Novinar teren 1 (samo LJ)	310.000,00 SIT
Novinar teren 2 (samo LJ)	280.000,00 SIT
Novinar teren 3 (samo LJ)	260.000,00 SIT
Novinar teren 4 (samo LJ)	180.000,00 SIT
Dopisnik Italija (3 prispevke na dan)	60.000,00 SIT
Športni novinar 1	80.000,00 SIT
Športni novinar 2	80.000,00 SIT
Telefonski intervjuji (razni sodelavci)	310.000,00 SIT
<i>Skupaj kader</i>	<i>3.673.340,00 SIT</i>

Tabela 7.3: Mesečni stroški regionalnih dopisnikov

Stroški regionalnih dopisnikov	
Dopisnik za omrežno skupino 04	40.000,00 SIT
Dopisnik za omrežno skupino 05	35.000,00 SIT
Dopisnik za omrežno skupino 03	62.000,00 SIT
Dopisnik za omrežno skupino 07	42.000,00 SIT
<i>Skupaj dopisniki</i>	<i>179.000,00 SIT</i>

Tabela 7.4: Mesečni fiksni stroški dnevno-informativnega programa

Tehnični stroški	
Oprema novinarji in montaže	56.166,67 SIT
News in pisarna urednika	102.750,00 SIT
<i>Prostor</i>	
Najem prostora News 1,2,3,4,5	104.257,33 SIT
Najem prostora montaže 1,2,3,4,urednik	134.274,33 SIT
<i>Programska oprema</i>	
Najem Windows	17.930,00 SIT
Najem programov za montažo	37.400,00 SIT
<i>Telefon in ostalo</i>	
Normiran strošek telefona urednika	30.000,00 SIT
Stroški najetega voda za internet	38.000,00 SIT
Naročnina STA	130.000,00 SIT
Stroški telefona (telefonski intervjuji)	180.000,00 SIT
<i>Tehnični stroški skupaj</i>	<i>830.778,33 SIT</i>

Kot je razvidno iz zgornjih tabel stroški za pripravo novic ne predstavljajo samo t.i. direktnih stroškov, ki so povezani z zbiranjem novic, pripravo le teh ter drugim novinarskim delom ipd., temveč tudi nekatere fiksne stroške radia, t.j. amortizacija, najem prostorov, električna energija, ipd., ki so posredno povezani z izdelavo novic.

Stroški novic na Radiu Antena 1 se krijejo iz naslova prodaje oglasnega prostora ter posredovanja samih novic 13 radijskim postajam v Sloveniji. Mednje med drugim sodijo Radio Fantasy iz Celja, Radio Fantasy iz Velenja, Radio Val iz Kopra, Radio Geoss iz Litije, Radio Belvi iz Kranja, itd.

8. SKLEP

V okviru obravnave tez, ki sem jih postavila v uvodu diplomskega dela, sem ugotovila, da je dnevno-informativni program na vseh radijskih postajah nujen del programske sheme, ne glede na siceršnjo programsko usmeritev.

Medtem ko je na nacionalni radijski postaji sestavni del programa pogojen z vlogo, ki jo ima ta radio, je na radijskih postajah z lokalnim in regionalnim programom postal nujen zaradi zahtev poslušalstva in konkurenčnosti programa ter tudi zakonodaje. Omenjene radijske postaje so se tem zahtevam morale programsko, tehnično, kadrovsko in finančno prilagoditi v skladu s svojimi zmožnostmi. Vse to pa se odraža na kakovosti informativnega programa.

Medtem ko je za večino radijskih postaj z lokalnim in regionalnim programom mogoče reči, da so zadovoljivo tehnično opremljene, pa ni mogoče spregledati primanjkljaja, ko gre za kadre, njihovo izobrazbo in glasovno usposobljenost.

Financiranje informativnega programa in izobraževanje kadrov na teh radijih je odvisno od siceršnjega finančnega uspeha in od tega, v kolikšni meri se lastnik zaveda pomembnosti tega dela programske sheme. V večini primerov se izobraževanja svojega kadra niti ne lotevajo, saj za to nimajo primerno izobraženih ljudi, po drugi strani pa se bojijo bega izoblikovanih kadrov, saj vsak lastnik radijske postaje z lokalnim in regionalnim programom teži k pridobivanju že izkušenih radijskih delavcev.

Dnevno-informativni program na radijskih postajah z lokalnim in regionalnim programom je sestavljen le iz kratkih poročil, ki bolj ali manj uspešno beležijo trenutno dogajanje, ne lotevajo pa se analiziranja, kontinuiranega spremljanja razvoja dogodka in podobno.

Iz vsega napisanega sledi, da nacionalni radijski medij kljub velikemu številu radijskih postaj z lokalnim in regionalnim programom ne more izgubiti vodilne vloge, ko gre za informativni program, saj mu to vlogo zagotavljajo tradicija, dolgoletne izkušnje, kadrovska in izobrazbena struktura, tehnična opremljenost in viri ter nenazadnje tudi finančna podlaga.

Pri tem se mi zdi posebej pomembno poudariti skrb nacionalnega radia za nenehno izobraževanje zaposlenih in pa možnosti, ki jih imajo mladi novinarski kadri, ki želijo delati v

radijskem mediju, pa naj gre za dodatno izobraževanje, pridobivanje izkušenj ali za možnost redne zaposlitve.

9. LITERATURA IN VIRI

- BEZLAJ – KREVELJ, Ljudmila (1998): **Halo, tu Radio Ljubljana!**. Ljubljana: Tehniški muzej Slovenije.
- BOYD, Andrew (1994): **Broadcast journalism: Techniques of radio & TV news**. GB: Thrd edition, British Library Cataloguing in Publication Data.
- BROWNE, Donald (1988): **What's local about radio**. GB: RTV Theory and Practice, Special Issue, str. 122 – 145.
- CAROLL, L. Raymond, DAVIS, M. Donald (1993): **Electronic media programming: Strategies and decision making**. USA: McGraw-Hill, inc. New York.
- CEPIČ, Mirko (1997): Radio. Ljubljana: **Kričač**, 26, 1, strokovna priloga Kričača RTV v svetu.
- CRISELL, Andrew (1994): **Understanding radio**. GB: Routledge, London.
- GRUDEN, Lučka (2001): **V zvočnem laboratoriju: Intimni dialog z nevidnim**. Maribor: Založba Obzorja.
- HARTMAN, Lucija (1995): **Funkcija radia danes**. Ljubljana: Diplomsko delo, FDV.
- HARTLEY, John (1982): **Understanding news**. London and Nerw York: Routledge.
- KEARNS, Karen (1992): **Delivery: Using your voice, Sound reporting – the national public radio guide to radio journalism and production**. USA: str. 81 – 89, Kendall/Hunt publishing company.
- KONEČNIH, Tadeja (1998): **Razvoj radiodifuzije v Sloveniji**. Ljubljana: Diplomsko delo, FDV.
- KOROŠEC, Tomislav (1994): **Ogroženost jezika, javnost**. 3, 7-9, Ljubljana: Evropski inštitut za komuniciranje in kulturo.
- KOSI, Lidija (2000): **Govorni del radijskega programa na nacionalni radijski postaji**. Ljubljana: Magistrsko delo, FDV.
- KOŠIR, Manca (1988): **Nastavki za teorijo novinarskih vrst**. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- KOŠIR, Manca in RANFL, Rajko (1996): **Vzgoja za medije**. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

- KRIŠELJ, Marijan (1993/94): **Javna občila in komunikacijska tehnologija**. Ljubljana: RTV Ljubljana.
- MATHES, Rainer; CZAPLICKI, Andreas: **Meinungsführer im mediensystem: Top-down und bottom-up prozesse**. Publizistik, 2/1993, str. 153 – 170.
- McWHINNIE, Donald (1959): **The art of radio**. London: Faber & Faber.
- **MEDIANA 2001/2002**, št. 20. Ljubljana: Inštitut za raziskovanje medijev.
- MILENKOVIČ, Milutin (1987): **Verodostojni radio**. Beograd: Biblioteka Radio Beograda.
- MILIČ, Dušan (1998): **Trendi v radijskem novinarstvu**. Ljubljana: Diplomsko delo, FDV.
- MOSS, Peter in HIGGINS, Christine (1984): **Radio voices**. GB: Media, Culture and society, št. 6, str. 353 – 375.
- PEROVIČ, Tomaž; ŠIPEK Špela (1998): **TV novice**. Ljubljana: ŠOU Študentska založba.
- PIŠLAR, Marko (1998): **Radio v prostoru**. Ljubljana: Diplomsko delo, FDV.
- PLENKOVIĆ, Mario (1986): **Specifičnosti radio-televizijskog govora**. Beograd: RTV – Teorija i praksa, št. 44, str. 108 – 115.
- RTV Ljubljana (1988): **Publikacija RTV Ljubljana**. Ljubljana: Interno gradivo RTV Slovenije.
- Svet za radiodifuzijo RS (2001): **Radijski in TV programi v Sloveniji**. Ljubljana.
- SCANNELL, Paddy (1992): **Culture and power: a media, culture & society reader**. GB: SAGE Publications.
- SCANNELL, Paddy (1996): **Radio, television & modern life**. GB: Blackwell Publishers Ltd.
- SCHMIDT, Hans-Harro (1991): **Nachrichten – News shows: Radio heute – Die neuen Trends im Hoerfunkjournalismus**. Frankfurt: str. 27-37.
- SCHRANK, Jeffrey (1994): **Understanding massmedia**. USA: National Textbook Company, Illinois.
- SCHULBERG, Bob (1989): **Radio advertising**. USA: NTC Business Books, Lincolnwood, Illinois.

- SFILIGOJ, Nada (1993): **Marketinško upravljanje**. Ljubljana: FDV.
- SISSORS, Jack Z. (1993): **Advertising media planning**. USA: NTC Business books, Lincolnwood, Illinois.
- SPLICHAL, Slavko (1984): **Mlini na eter**. Ljubljana: Partizanska knjiga.
- SPLICHAL, Slavko in VREG, France (1986): **Množično komuniciranje in razvoj demokracije**. Ljubljana: ČZDO Komunist.
- ŠROT, Vida (1986): **Ekonomski vidiki in organizacijski aspekti razvoja radia in televizije**. Ljubljana: Oddelek za raziskovanje programov in občinstva Radia Slovenija.
- TOPORIŠČIČ, J. (1976): **Slovenska slovnica**. Maribor: Založba Obzorja.
- URADNI LIST RS, št. 18, 8.4.1994, str. 1024 – 1038, **Zakon o radioteleviziji Slovenija**.
- URBANČIČ, Boris (1972): **O jezikovni kulturi**. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- VURNIK, France (1992): **Definicija nacionalne identitete treh programov Radia Slovenija**. Javna občila in komunikacijska tehnologija: radio, M. Krišelj, str. 156-158, Ljubljana.
- WILBY, P. & CONROY, A. (1994): **The radio handbook**. GB: Routledge, London.
- MEDMREŽJE: www.dz-rs.si (27.11.2001): **Zakon o medijih**.

10. PRILOGE

PRILOGA A: Radijski in TV programi v Sloveniji, leto 2001 (Svet za radiodifuzijo Republike Slovenije)

	KOMERCIALNI RADIJSKI PROGRAMI:	ZAČETEK ODDAJANJA:
1.	Gama MM	1994
2.	Moj radio	2000
3.	Notranjski radio	1995
4.	Poslovni val	1994
5.	Radio 94	1993
6.	Radio Alfa	1993
7.	Radio Antena 1	1998
8.	Radio Brezje	1997
9.	Radio Capris	1993
10.	Radio Center	2000
11.	Radio City	1995
12.	Radio Dur	1995
13.	Radio Fantasy	1996
14.	Radio Fantasy Maribor	1999
15.	Radio Fantasy Velenje	1999
16.	Radio Geoss	1997
17.	Radio Goldi	1996
18.	Radio HIT	1993
19.	Radio Klasik	2000
20.	Radio Krka	1994
21.	Radio Krško	1999
22.	Radio Max	1996
23.	Radio Maxi-Prleški val	1995
24.	Radio Morje	1992
25.	Radio Net FM	1999
26.	Radio Nova	1993
27.	Radio Odeon	2001
28.	Radio Ognjišče	1994
29.	Radio Plus	1998
30.	Radio Portorož	1996
31.	Radio Radlje	1961
32.	Radio RAP – Polzela	1997
33.	Radio Rogla	1997
34.	Radio Salomon	1993
35.	Radio Savinja	2001
36.	Radio Snoopy-Studio ZOS	1997
37.	Radio Sraka Novo mesto	1993

	KOMERCIALNI RADIJSKI PROGRAMI:	ZAČETEK ODDAJANJA:
38.	Radio Tartini	1997
39.	Radio Ton	1995
40.	Radio Top	1998
41.	Radio Val	1993
42.	Radio Velenje	1975
43.	Radio Veseljak	1996
44.	Radio Viva	1997
45.	Radio Orion	1999
46.	RGL	1976
47.	Slovenski poslovni kanal	1995
48.	Zeleni val	1996

	LOKALNI NEKOMERCIALNI RADIJSKI PROGRAMI:	ZAČETEK ODDAJANJA:
1.	Alpski val	1995
2.	Koroški radio	1962
3.	Radio Brežice	1963
4.	Radio Celje	1954
5.	Radio Cerkno	1971
6.	Radio Gorenc	1962
7.	Radio Kranj	1990
8.	Radio Murski val	1958
9.	Radio Ormož	1970
10.	Radio Ptuj	1963
11.	Radio Robin Nova Gorica	1994
12.	Radio Sevnica	1969
13.	Radio Slovenske Gorice	1995
14.	RadioSora	1979
15.	Radio Trbovlje	1965
16.	Radio Triglav	1965
17.	Radio Univox	1994
18.	Studio D	1987
19.	Štajerski val	1953

	ŠTUDENTSKI NEKOMERCIALNI RADIJSKI PROGRAMI:	ZAČETEK ODDAJANJA:
1.	1. Radio MARŠ	1990
2.	2. Radio Študent	1969

PRILOGA B: Tekstovni zapis novic (kot priloga zvočnemu zapisu)**Radio Slovenija – Poročila (06.02.2003, ob 14.00)**

Na policijski akademiji v Tacnu danes poteka strokovna delavnica, ki jo je za župane občin ob meji s Hrvaško pripravila slovenska delegacija stalne mešane komisije pristojne za uresničevanje slovensko hrvaškega sporazuma o obmejnem prometu in sodelovanju. Kot je povedal državni sekretar na zunanjem ministrstvu Iztok Mirošič je uresničevanje sporazuma nujno za ohranjanje vezi med ljudmi na obeh straneh meje, poleg tega pa jih je potreba seznaniti tudi z vplivi uvedbe schengenske meje. Na delavnici bodo predstavnikom obmejnih lokalnih skupnosti predstavili izvajanje sporazuma in sistem, ki ga vzpostavljajo na njegovi podlagi.

Mariborsko okrožno sodišče je v celoti zavrnilo tožbo podjetnika Janka Zakeršnika proti novinarju Miru Petku in časniku Večer. Zakeršnik je zahteval odškodnino pet milijonov tolarjev zaradi žalitve časti in dobrega imena ter prepoved pisanja in objavljanja člankov, ki kakorkoli posegajo v njegove osebne pravice. Sodišče je preučilo domnevno sporne članke in razsodilo, da v nobenem od njih ni nakazano protipravno ravnanje toženih oseb.

Visoki predstavnik EU za skupno zunanjo in varnostno politiko Javier Solana je včerajšnji nastop ameriškega zunanjega ministra Colina Pouela v VS ZN označil kot zelo dober. Po Solanovem mnenju so njegovi dokazi prepričljivi, kot je še dodal je jasno, da režim v Bagdadu ne sodeluje z inšpektorji in da skriva orožje, zato je treba nekaj spremenit.

Strokovnjaki Ameriške vesoljske agencije NASA, nameravajo rekonstruirati zadnje trenutke pred nesrečo vesoljskega lovila Columbia, da bi razjasnili vzroke tega tragičnega dogodka. Inženirji si tako prizadevajo obnoviti podatke zadnjih 32 sekund pred prekinitvijo zveze s plovilom. Te podatke so namreč računalniki na Columbiji poslali še potem ko je bila zveza s centrom na zemlji že pretrgana. NASA je ob tem tudi zavrnila dozdejšnja teorijo, da se je nesreča zgodila zaradi odpadlega koščka toplotne zaščite pod levim krilom.

V Veliki Britaniji so v okviru protiteroristične operacije v Londonu, Manchesteru in Glasgowu aretirali sedem domnevnih teroristov. Policija pri aretiranih ni našla nobenih nevarnih snovi, o drugih podrobnostih operacije pa za zdaj ni hotela govoriti. Aretirane bodo zaslišali na Škotskem.

Vremenska napoved.

Danes in jutri bo po večini jasno, zjutraj bo ponekod po nižinah megla, jutri zvečer se bo od zahoda zmerno pooblačilo. Najnižje jutranje temperature bodo -14 do -6, v Alpskih dolinah in na planotah notranjske do -18, ob morju -3, najvišje dnevne pa od -5 do 2, na primorskem do 7.

Obeti. V soboto in v nedeljo bo zmerno do pretežno oblačno, predvsem v nedeljo bo po bo nekod v notranjosti države občasno rahlo naletaval sneg.

Vreme po Sloveniji ob 13-ih. Ljubljana delno oblačno 2 stopnji, zračni pritiski 1010 milibarov, rahlo raste, Katarina nad Ljubljano delno oblačno 3, Letališče Brnik delno oblačno -1, Rateče pretežno jasno 2, Lesce pretežno jasno 4, Sl. Gradec pretežno jasno 2 stopinji, Celje zmerno oblačno 4, Maribor zmerno oblačno 4, zračni pritisk 1009 milibarov in raste, letališče Maribor rahlo oblačno 2, Murska Sobota zmerno oblačno 3, Novo Mesto in Črnomelj delno oblačno in 3 stopinje, Kočevje pretežno jasno 1, Lisca delno oblačno -3, Postojna jasno 0 stopinj, Letališče Portorož ob 13-ih jasno 9 stopinj, zračni pritisk 1010 milibarov rahlo raste, Nova Gorica pretežno jasno 9, Vojsko pretežno jasno -2, Vogel pretežno jasno -5, Kredarica delno oblačno -15, tam piha severozahodnik s sunki do 79 km/h, Radenci 4, Rogla -8, piha severozahodnik s sunki do 39 km/h, Ptuj 5, Rogaška Slatina 4, Bovec 5, piha severovzhodnik s sunki do 39 km/h.

Na glavnih cestah po naši državi ni večjih ovir v prometu, na MP Obrežje čakaj vozniki tovornih vozil na izstop iz države 5 ur, v Dolgi vasi pa 4 ure. Slišali ste poročila. 14 in 5 minut.

Radio RGL – Poročila (06.02.2003, ob 14.15)

14 in 16 minut je.

Severnoatlantski svet je danes v Bruslju začel izredno zasedanje na veleposlaniški ravni, na katerem znova poskuša doseči soglasja v podpori načrtovanemu ameriškemu vojaškemu posredovanju v Iraku. Konkretnije v zahtevi ZDA, da članice Nato odprejo zračni prostor in jim zagotovijo vso potrebno oskrbo. Zavezništvo pa naj bi za primer vojne tudi zaščitilo Turčijo, edino zaveznico, ki meji na Irak. Tja naj bi NATO poslal radarska letala Abax in rakete vrste Patriot.

Na ministrstvih in drugih uradnih institucijah po celem Iraku so se danes z racioniranjem električne energije in vzpostavitvijo kriznih odborov začele priprave na vojno, so danes po poročanju francoske tiskovne agencije AFP navedli iraški predstavniki. Inšpektorji ZN za nadzor orožja v Iraku pa so nadaljevali svoje inšpekcije. Kot je sporočil iraški direktorat za sodelovanje z inšpektorji so ti obiskali sedem objektov med njimi vojaško tehniški inštitut, čistilno napravo in laboratorij klinike Usadam v Bagdadu, pa tudi jedrski kompleks Altuvajta južno od Bagdada.

Nekdanji vodja obveščevalne službe jugoslovanske vojske Aleksander Vasiljević je v obrambi nekdanjega jugoslovanskega predsednika Slobodana Miloševića pred Haškim mednarodnim sodiščem za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije danes odkril vrzel, ko je potrdil, da so vojaško policijske enote iz Srbije sodelovale v vojni na Hrvaškem med letoma 1991 in 1995, poročajo tuje tiskovne agencije. Vasiljević je namreč zatrdil, da so v spopadih v vzhodni Slavoniji sodelovale tudi paravojaške enote pod okriljem srbskega notranjega ministrstva.

Delovna skupina treh Hrvaških ministrov, ki je zadolžena da preveri proces privatizacije Sunčanega Hvara je Hrvaški vladi na današnji seji priporočila razveljavitev odločitve o prodaji družbe Term Čadež, poroča hrvaška tiskovna agencija Hina. Pričakovati je, da bo vlada o prodaji Sunčanega Hvara odločila po končani razpravi, ki pa še traja.

Vreme.

Danes in jutri bo po večini jasno, zjutraj bo ponekod po nižinah megla, jutri zvečer se bo od zahoda zmerno pooblačilo, najnižje jutranje temperature bodo od -14 do -6, v Alpских dolinah in na planotah notranjske do -18, ob morju -3, najvišje dnevne pa od -2 do 2, na Primorskem se bodo povzpele do 7 stopinj celzija.

Ceste po državi so ponekod še mokre in spolzke, promet pa je povečan v mestih ter oviran na odsekih kjer potekajo cestna dela. Na MP Dolga vas je povečan promet tovornih vozil pri izstopu iz države, čakalna doba je kar 4 ure in pol, na MP Obrežje je povečan promet tovornih vozil v obe smeri, čakalna doba je prav tako 4 ure in pol, na MP Ljubelj je še vedno popolna zavora AMZS priporoča preusmeritev na MP Karavanke, medtem ko na ostalih MP ni posebnosti. Srečno in varno vožnjo.

Radio Antena 1 – Novice (10.07.2002, ob 16.00)

Lepo pozdravljeni, na vrsti so novice.

Poslanci se bodo jutri, predvidoma predzadnji dan julijske izredne seje, v celoti posvetili obravnavi predloga rebalansa državnega proračuna za letošnje leto. Razlog za rebalans je po pojasnilu finančnega ministrstva v nižjih proračunskih virih od prvotno predvidenih, zato je treba krčiti proračunske odhodke. Pričakovati je, da bodo poslanci pred odhodom na poletne počitnice predlog rebalansa potrdili.

Poslanec socialdemokratske stranke Slovenije Franc Pukšič bo skupaj z ostalimi podpisniki iz koalicije Slovenija in nekaterih drugih parlamentarnih strank v državni zbor vložil spremembe zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje... (Izjava: Pukšič).

Generalni direktor direktorata Evropske komisije za širitev Eneko Landaburu je med današnjim obiskom v Prekmurju dejal, da bo Evropska komisija na pristopnih pogajanjih s Slovenijo za področje kmetijstva upoštevala specifičen položaj Slovenije, vendar pa bo dokončna odločitev glede neposrednih plačil znana šele decembra, torej v zadnjih dneh pogajanj.

Janez Sodržnik se je danes predstavil kot kandidat za župana Mestne občine Ljubljana... (Izjava: Sodržnik).

Torkovi pogovori na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano glede izplačevanja škode lanske suše so prinesli precejšnje premike, zato Prekmurski kmetje napovedane proteste začasno preložili, je poudaril predstavnik odbora za kmetijstvo in gozdarstvo pri občinskem svetu občine Moravske Toplice... (Izjava: Tibor Veraš).

Poglejmo še na tuje.

Hrvaški predsednik Stipe Mesič je mandat za sestavo nove hrvaške vlade danes podelil premieru v odstopu Ivici Račanu. Ta je dejal, da bo novo vlado skušal sestaviti v čim krajšem času, v prihodnjih dneh pa se bo sestal tudi s koalicijskimi partnerji. Račan je še dejal, da razmišlja o manjši in učinkovitejši vladi, ki bi imela izrazitejšo delitev upravnih in izvršnih oblasti, v njej pa naj bi bil prostor tudi za nestrankarske strokovnjake.

Turški premier Ecevit je v pogovoru za neki turški časnik prvič dopustil možnost predčasnih volitev, potem ko je doslej zatrjeval, da volitev ne bo pred letom 2004. Premier je sicer izrazil nasprotovanje predčasnim volitvam, saj meni, da bi te škodile že tako krhkemu turškemu gospodarstvu, je pa pripravljen popustiti, če se bo izkazalo, da ni druge poti. Spomnimo, da je vladno krizo je sprožilo slabo zdravstveno stanje premiera Ecevita, ki že od maja ni navzoč v političnem življenju.

Za konec še vreme.

Danes in jutri bo pretežno jasno, jutri popoldne bodo v severni Sloveniji krajevne nevihte. Jutranje temperature bodo od 12 do 19, dnevne od 27 do 33 stopinj C.

Radio Max – 24ur (10.07.2002, ob 16.00)

Današnja potrditev sprememb zakona o zdravniški službi v državnem zboru je politično posilstvo, je za 24ur povedal predsednik zdravniške zbornice Marko Vitenc. Novela zakona o zdravniški službi nas oddaljuje od Evrope, za zdravnike pa pomeni uveljavitev pretiranih obremenitev, ki bodo do leta 2004 kar do tri-krat večje kot za ostale poklice v javnem sektorju. Predsednik FIDES-a Konrad Kuštrin meni, da bo zakon neuspešen.

IZJAVA: Vse tisto kar... (Kuštrin)

Evropska komisija s svojim novim predlogom za radikalno reformo kmetijske politike Evropske Unije globoko posega v mehanizem podpore kmetom, tj. v sistem neposrednih plačil. Predlaga, da neposredna plačila ne bi bila več vezana na proizvodnjo, temveč na zgodovinska referenčna obdobja, postopoma pa naj bi se začela zmanjševati in sicer predvidoma po 3% na leto ter naj bi v približno v šestih ali sedmih letih skupaj zneslo 20%.

Novi mandatar za sestavo hrvaške vlade je dosedanji premier Ivica Račan. Razloge za takšno odločitev je predsednik države Mesić pojasnil v neposrednem televizijskem nagovoru državljanom. Iz Zagreba dopisnica Tanja Bernard.

IZJAVA: Nova vlada mora dokazati... (Bernard)

V Izraelu znova vlada strah pred terorističnimi napadi. Po ugotovitvah izraelske tajne službe naj bi skupina palestinskih skrajnežev severno od Tel Aviva načrtovala napad. Na vpadnicah v večja izraelska mesta je vojska postavila nadzorne točke, okrepila pa je tudi nadzor nad mejo z Zahodnim bregom.

Šport. Izvršni odbor košarkarskega kluba Uniona Olimpije naj bi popoldne potrdil novega trenerja ljubljanskega kluba, saj je Zmago Sagadin že podpisal pogodbo z enim od tujih klubov. Kot smo že poročali naj bi bil njegov naslednik Tomo Mahorič.

OGLASI

Vreme in ceste.

Tudi jutri bo pretežno jasno, popoldne bodo v severni Sloveniji krajevne nevihte. Jutranje temperature bodo od 12 do 19, dnevne od 27 do 33 stopinj celzija.

Promet je povečan predvsem v mestih.

Radio Max – 24ur (novice z napako)

posnetek 5

PRILOGA C: Zvočni zapisi dnevno-informativnih oddaj:

Posnetek 1:

Radio Slovenija – »Novice ob 14. uri« (06.02.2003)

Posnetek 2:

Radio Antena 1 – »novice ob 16. uri« (10.07.2002)

Posnetek 3:

RGL – »novice ob 14.15« (06.02.2003)

Posnetek 4:

Radio Max – »24ur novice ob 15. uri« (10.07.2002)

Posnetek 5:

Radio Max – »24ur novice« - z napako (25.05.2002)

PRILOGA D: Pogodba med radiom Max in Produkcijo plus o programskem in poslovnem sodelovanju.

SANTI d.o.o., Gubčeva cesta 27, 8210 Trebnje, ki ga zastopa direktorica Neva Pevec,

Matična številka: 5513103

Davčna številka: 22059920

Žiro račun: 52120-601-22475

(RTV organizacija)

in

PRODUKCIJA PLUS storitveno podjetje d.o.o., Kranjčeva 26, 1000 Ljubljana , ki ga zastopa generalni direktor Marjan Jurenec

Matična številka: 5895081

Davčna številka: 48003069

Žiro račun: 50105-601-274869

(PRO PLUS)

KER je RTV organizacija zainteresirana po pridobivanju informativnih programov vseslovenskega značaja

KER ima RTV organizacija lasten radijski program za katerega oddajanje ima vsa potrebna dovoljenja

KER je informativni program moč uvrstiti v programsko shemo RTV organizacije in s tem spodbuditi poslušanje programa RTV organizacije

KER PRO PLUS razpolaga s potrebnimi kadri in tehnično opremo za pripravljanje informativnega programa ter njegovo distribucijo

KER se RTV organizacija in PRO PLUS strinjata, da bo njuno sodelovanje prispevalo k večji poslušnosti, tržni učinkovitosti in k povečanju poslovnega ugleda

Sta se stranki v Ljubljani, dne: 1.9.2000, dogovorili in sklenili:

P O G O D B O o programskem in poslovnem sodelovanju

kot sledi:

- **Osnovna programska shema**, aktualni časovni raspored oddajanja posameznih programskih sklopov RTV organizacije.
- **Lastni program**, program RTV organizacije, ki ga ta oddaja.
- **Identifikacijski zvočni signal**, zvokovni zapis, ki se oddaja z namenom seznanjanja poslušalcev o tem kateri program poslušajo.
- **Avizo**, zvokovni zapis, ločnica znotraj programa, ki ločuje in opredeljuje posamezne programske sklope.
- **Predlagana shema**, predlog programske sheme za "POP Radijske novice" vključujoč ponovitve.
- **Končna shema**, programska shema, ki je sestavljena iz lastnega programa RTV organizacije in "POP Radijskih novic" ter drugega med pogodbenima strankama ali z drugimi dogovorjenega programa.

1. člen PROGRAMSKO SODELOVANJE

1.1. Dobava programa

1.11 PRO PLUS se zavezuje dnevno oskrbovati RADIJSKO organizacijo z informativnim programom ("POP Radijske novice"), ki je v skladu s slovensko zakonodajo in registrirano programsko zasnovo RADIJSKE organizacije.

Pogodbeni stranki se zavezujeta, da bosta ob podpisu te pogodbe, ugotovili osnovno programsko shemo v prilogi št. 1 k tej pogodbi, ta priloga pa je sestavni del pogodbe.

1.12 RADIJSKA organizacija se zavezuje v okviru programa Radio, poleg lastnega programa (točka 1.2), predvajati "POP Radijske novice" ter s tem programom povezane oglase oziroma drugo reklamo.

RADIJSKA organizacija bo predvajala ponovitve "POP Radijskih novic" po posebnem dogovoru ob sprejemu končne sheme. RADIJSKA organizacija se zavezuje uporabljati poleg svojega identifikacijskega zvočnega signala, za "POP Radijske novice" še "identifikacijski zvočni signal", ki je "avizo" tega programa. Ta "avizo" RADIJSKA organizacija uporablja le v soglasju s PRO PLUS-om.

1.13 "POP Radijske novice" bo RADIJSKA organizacija predvajala na:

[Handwritten signature]

Ožja lokacija oddajnika	Oddajna frekvenca (MHz)
TRŠKA GORA	87M6000
VRHTREBNJE	88M9000

ter na vseh drugih frekvencah, za katere ima ali bo pridobila RADIJSKA organizacija dovoljenje za oddajanje oziroma na vseh programih.

1.14 PRO PLUS bo na prvi dan vsakega četrtletja, v času trajanja te pogodbe, predložil predlog programske sheme za "POP Radijske novice" vključujoč ponovitve ("predlagana shema") za naslednje četrtletje.

RADIJSKA organizacija bo v roku dveh tednov po prejemu predlagane sheme predložila PRO PLUS-u končno shemo programa za vsako četrtletje ("končna shema"), ki je sestavljena iz "POP Radijskih novic" ter lastnega programa RTV organizacije ter drugega med pogodbenima strankama ali z drugimi dogovorjenega programa.

Pogodbeni stranki se dogovorita, da bo končna programska shema vsebovala predlagano shemo s strani PRO PLUS-a. V primeru, da PRO PLUS v roku ne prejme končne programske sheme je šteti, da je predlagana programska shema končna shema.

1.15 Programsko sodelovanje pogodbenih strank obsega tudi vse oblike promocije "POP Radijskih novic". Pogodbeni stranki se dogovorita, da bo za promocijo "POP Radijskih novic" v celoti skrbel PRO PLUS.

RTV organizacija po tej pogodbi PRO PLUS-u izrecno dovoljuje, da v vseh oblikah promocije "POP Radijskih novic" po svojem preudarku uporablja ime, logotip ali druge sporočilne znake RTV organizacije, ki prenaša "POP Radijske novice" in sicer tako v zvočni kot vizualni podobi. Dovoljenje RTV organizacije za uporabo njenega imena in logotipa ter drugih znakov, v promocijske namene, traja ves čas tega pogodbenega razmerja.

Pogodbeni stranki sta sporazumni, da bo promocija "POP Radijskih novic" potekala pretežno med programom "POP TV", katerega producent je PRO PLUS.

1.2 Lastni program RADIJSKE organizacije

1.21 RADIJSKA organizacija producira (oziroma naroča produkcijo) in oddaja lastni program pod imenom - logotipom "Radio MAX".

124

RADIJSKEGA organizacija bo uskladila shemo lastnega programa s shemo "POP Radijskih novic".

1.22 RADIJSKA organizacija se v skladu z določili tega sporazuma zavezuje, da ne bo spremenila vsebine ali časa predvajanja katerekoli oddaje "POP Radijske novice", ki so del končne sheme.

PRO PLUS ima vedno pravico (pravočasno) odpovedati, nadomestiti ali spremeniti čas predvajanja in vsebino katerekoli oddaje.

1.23 RADIJSKA organizacija nima predkupne pravice do nobene oddaje ali reklame iz "POP Radijskih novic", razen v primeru drugačnega dogovora pogodbenih strank, ali ko to zahteva zakon ali drug predpis.

1.3 Nadomestni program

1.31 V primeru, da PRO PLUS (ki se zavezuje sporočiti odpoved najkasneje 48 ur pred programskim terminom) odpove katerokoli oddajo "POP Radijske novice" ne da bi jo nadomestil z drugo oddajo (oddajami), lahko RADIJSKA organizacija nadomesti prosti programski čas z lastnim programom. Prost programski termin lahko RADIJSKA organizacija v dogovoru s PRO PLUS-om zapolni tudi s ponovitvijo oddaje iz "POP Radijskih novic". O vsaki spremembi v končni shemi sta pogodbeni stranki dolžni druga drugo nemudoma obvestiti.

1.4 Nezmožnost oddajanja

1.41 RADIJSKA organizacija se zavezuje takoj obvestiti PRO PLUS o morebitni okvari na kateremkoli oddajniku, ali o kateremkoli drugem razlogu, da ne predvaja oddaje iz "POP Radijskih novic", ki je na sporedu (vsak tak primer se imenuje "težava v oddajanju").

V primeru, da pride do napake v oddajanju, ki povzroči škodo pri trženju, nosi škodo tista stranka, ki jo je povzročila.

Če je do težave v oddajanju prišlo zaradi delovanja tretjega ali višje sile, se o pokrivanju nastale škode pogodbeni stranki dogovorita s posebnim sporazumom.

1.42 V primeru, da RADIJSKA organizacija ne predvaja, ali obvesti PRO PLUS-a, da ne bo predvajala, kakšne oddaje iz "POP Radijskih novic" (zaradi težave v oddajanju, nezmožnosti predvajanja kot posledice višje sile), bo RADIJSKA

kyb.

organizacija v soglasju s PRO PLUS-om predvajala predstavljene oddaje in reklamna sporočila v terminu iste kvalitete oziroma rating vrednosti v primerjavi s terminom, ko naj bi bile nepredvajane oddaje na sporedu. Brez soglasja PRO PLUS-a RADIJSKA organizacija nima pravice do naknadnega oddajanja nobene izmed prestavljenih oddaj ali reklamnih sporočil.

1.5 Prepoved distribucije

RTV organizacija bo oddajala "POP Radijske novice", ob času in dneh določenih v končni shemi. RTV organizacija lahko posreduje ali pooblasti druge za posredovanje oddaj iz "POP Radijskih novic" le na podlagi predhodnega pisnega dovoljenja PRO PLUS-a.

RTV organizacija ali njegove pooblaščen osebe ne bodo dajale podlicenc ali novih licenc za oddaje PRO PLUS-a ali druge materiale, ki jih posreduje PRO PLUS.

RTV organizacija oddaj PRO PLUS-a ne bo presnemavala ali kako drugače duplicirala niti v celoti niti po delih ter bo podvzela vse razumne previdnostne ukrepe, da bi preprečil drugim vsako presnemavanje ali drugačno zapisovanje.

RTV organizacija bo spoštovala vse pravice in obveznosti dogovorjene med njim in PRO PLUS-om, v zvezi z oddajanjem in distribucijo oddaj PRO PLUS-a, ki izhajajo iz licenc, podlicenc ali drugega dogovora. Vse pravice v zvezi s katerokoli oddajo PRO PLUS-a, ki jih RTV organizacija ne dobi s tem sporazumom ali posebnim dogovorom, obdrži PRO PLUS.

PRO PLUS se zavezuje, da bo na enak način (določen v prejšnjem odstavku te točke) varoval oddaje regionalnega programa RTV organizacije kot tudi oddaje, ki jih bo RTV organizacija producirala za PRO PLUS.

2. člen EKSKLUZIVNOST

RTV organizacija se zavezuje, da ne bo predvajala nobenega drugega informativnega programa, ki bi po vsebini, načinu, pokrivanju dogodkov ali podajanju bil podoben "POP Radijskim novicam"

Za namen te pogodbe je razumeti, da podoben program pomeni tisti program, ki bi kot osrednja dnevna informativna oddaja pokrival dogodke s področja celotne Slovenije.

25.6.

3. člen DOVOLJENJA ZA ODDAJANJE

RTV organizacija se zavezuje, da bo redno sprožala postopke za obnovo dovoljenja za oddajanje ter skrbela za izpolnjevanje vseh drugih normativnih pogojev za oddajanje radijskega programa.

4. člen OPERATIVNE PRAVICE IN ODGOVORNOSTI

4.1. Kvaliteta oddajanja

4.11 RTV organizacija odgovarja za ohranjanje dobre kvalitete signala in oddajanja. PRO PLUS odgovarja za kvaliteto dostavljenega programa do točke inštalacije strojne in programske opreme, ki jo bo izvedel PRO PLUS. RTV organizacija odgovarja za kvaliteto signala od inštalirane strojne in programske opreme dalje.

PRO PLUS bo povrnil RTV organizaciji škodo, ki bi nastala kot posledica neustrezne tehnične opreme, inštalirane s strani PRO PLUS za potrebe dostavljanja programa. RTV organizacija se zavezuje, da bo povrnila PRO PLUS-u škodo, ki bi nastala kot posledica dejstva, da RTV organizacija ne zagotavlja, glede na vzpostavljene tehnične pogoje, primerne kvalitete signala oziroma oddajanja.

4.12 RTV organizacija in PRO PLUS bosta podpisala Protokol o tehnični namestitvi, ki je priloga te pogodbe v kateri bosta določili vse tehnične pogoje in terminske roke za inštalacijo potrebne strojne in programske opreme, potrebne za transport signala oziroma programa.

4.12 RTV organizacija bo takoj obvestila PRO PLUS o morebitnih tehničnih napakah, ki so posledica produkcije, napak v prenosu ali slabih posnetkov.

4.13 RTV organizacija ima ustrezno zavarovane oddajnike in ostalo opremo.

4.14 RTV organizacija bo dovolila PRO PLUS-u, da v njenih prostorih in na njeni opremi strokovno inštalira strojno in programsko opremo potrebno za transport programa od PRO PLUS-a do RTV organizacije. RTV organizacija bo zagotovila pomoč tehničnega osebja RTV organizacije.

lyb.

4.15 RTV organizacija mora vedno dovoliti dostop pooblaščenim tehničnim osebam PRO PLUS-a do inštalirane strojne in programske opreme za potrebe vzdrževanja te opreme.

4.2 Transport programa

PRO PLUS mora dobaviti "POP Radijske novice" RTV organizaciji na takšen način, ki ustreza standardom radijske dejavnosti.

5. člen **POROČANJE IN ZAUPNOST**

5.1 Pisna poročila

Pogodbeni stranki lahko kadarkoli druga od druge zahtevata pismeno poročilo o podatkih, ki so pomembni za uresničevanje te pogodbe.

5.2 Zaupnost informacij

Kot zaupne informacije po tej pogodbi štejejo: informacije in materiali, ki jih je dobavil PRO PLUS v zvezi z zagotovitvijo "POP Radijskih novic", informacije povezane s produkcijo regionalnega programa RTV organizacije, informacije v zvezi s pogoji te pogodbe in drugih pogodb med pogodbenima strankama ter informacije o pogodbenih odnosih med RTV organizacijo ter povezanimi strankami, ki sodelujejo s PRO PLUSom.

Pogodbeni stranki sta dolžni varovati zaupne informacije ter se zavezujeta, da bosta (razen v primeru, če to zahteva zakon ali sodišče) zaupne informacije posredovali trejim strankam ali javnosti le sporazumno in na med pogodbenima strankama dogovorjen način.

Pogodbeni stranki se obvezujeta, da bosta v celoti varovali vse podatke, pridobljene v medsebojnih razmerjih o izvoru programa in načinu njegove priprave ter o tem pogodbenem razmerju.

Stranki se nadalje obvezujeta, da bosta medsebojno dane naslove in informacije obravnavali kot zaupne ter da jih brez pismenega soglasja drugega pogodbenika ne bosta dajali na vpogled tretjim osebam.

Pogodbenika se obvezujeta, da bosta drug drugemu posredovala vse aktualne informacije o poslih, ki se nanašajo na njuno sodelovanje po tej pogodbi.

Pogodbenika sta soglasna, da bosta varovala poslovne tajnosti drug drugega pred tretjimi, zlasti o know howu in marketinških strategijah ter da bosta o tej obveznosti seznanila tudi zaposlene in druge morebitne kontaktne osebe. Za ta dogovor veljajo pravila, ki jih je sprejela International Chamber of Commerce v Parizu leta 1982.

6. člen OBVEZNOSTI PLAČILA

RTV organizacija, bo plačala za dobavo programa PRO PLUS-u mesečni znesek v višini 300.000,00 (tristotisoč) slovenskih tolarjev.

PRO PLUS, bo RTV organizaciji kot odmeno za čas, ki mu ga bo slednja dala na razpolago in v katerem se bo predvajal "program PRO PLUS-a", RTV organizaciji plačeval mesečni znesek v višini 300.000,00 (tristotisoč) slovenskih tolarjev.

Vsa plačila po tem členu se bodo izvrševala na podlagi izstavljenih faktur ene pogodbenice drugi, fakturi pa bosta izstavljeni do 10-tega v mesecu za pretekli mesec.

Plačila, kot so opredeljena v tem členu, ne vsebujejo davka na dodano vrednost, ki se bo obračunaval posebej in bo razviden iz medsebojnih faktur.

Pogodbeni stranki se dogovorita, da sta njuni terjatvi medsebojno v celoti pobotljivi.

7. člen DRUGE MEDSEBOJNE OBVEZNOSTI

Za celoten program RTV organizacije je odgovoren odgovorni urednik NEVA PEVEC. Odgovorni urednik določa programsko politiko RTV organizacije v skladu z vsebinsko zasnovo ter sprovaja končno shemo.

Odgovorni urednik RTV organizacije imenuje in nadzira producente-urednike posameznih oddaj oz. programskih sklopov regionalnega programa.

Pogodbeni stranki se zavezujeta, če je to smotno, skupno urejati odnose z nosilci avtorskih in sorodnih pravic.

Pogodbeni stranki se dogovorita, PRO PLUS pa se izrecno zaveže, da RTV organizacija ne more utrpeti nobene škode iz naslova oddajanja programa, ki ji ga bo dobavil PRO PLUS. PRO PLUS se izrecno zavezuje, da bo v primeru

LgH.

uveljavljana kakršnihkoli zahtevkov s strani tretjih do RTV organizacije iz naslova programa, ki ga bo RTV organizaciji dostavil, kril vse stroške takšnih zahtevkov in se obvezuje v primeru pravnih vstopiti v pravdo na strani RTV organizacije.

8. člen ODŠKODNINA

8.1. Odškodnina, ki jo plača pogodbeni stranka, ki krši določila te pogodbe ali povzroči izgubo frekvence RTV organizacije

Pogodbeni stranka je dolžna plačati drugi pogodbeni stranki odškodnino za dejansko nastalo škodo, ki jo je povzročila z nespoštovanjem te pogodbe. V primeru, da se pogodbeni stranki ne moreta sporazumeti o višini odškodnine, se zavežeta spoštovati oceno višine škode od sporazumno izbranega sodnega izvedenca oziroma arbitra. V primeru, da je škoda nastala zaradi delovanja tretjega ali višje sile se pogodbeni stranki dogovorita o pokrivanju te škode s posebnim sporazumom, ki bo upošteval ekonomsko moč pogodbenih strank.

8.2. Odškodnina, ki jo plača pogodbeni stranka zaradi nezmožnosti izpolnitve

PRO PLUS je dolžan plačati RTV organizaciji odškodnino za škodo zaradi nezmožnosti PRO PLUS-a, da bi realiziral končno shemo in pri tem ni pravočasno spremenil programske sheme ali oddaj, niti izkoristil možnosti, da odpove ali zagotovi nadomestno oddajo. Obveznost PRO PLUS-a nastane v primeru, ko nezmožnost posredovanja oddaj ali reklam povzroči RTV organizaciji dejansko škodo, ko škoda ni posledica neizpolnitve s strani tretje osebe - pogodbene partnerice (izbrane z običajno skrbnostjo) PRO PLUS-a, ko PRO PLUS ne obvesti RTV organizacije, da ne bo zagotovil programa najmanj 48 ur pred predvidenim terminom predvajanja oddaje ter ko RTV organizacija ne more predvajati regionalnega programa namesto takšne oddaje.

RTV organizacija je dolžna plačati odškodnino zaradi nezmožnosti realizacije končne sheme RADIJSKEGA PROGRAMA do katere je prišlo po krivdi RTV organizacije in če je ta neizpolnitev povzročila PRO PLUSu dejansko škodo.

9. člen **TRAJANJE IN PREKINITEV POGODBE**

9.1 Trajanje.

Pogodba začne veljati z dnem podpisa in traja neomejeno, če se predhodno sporazumno ne razveže oziroma prekine s strani ene od pogodbenih strank. Takšno obvestilo o prekinitvi je pogodbeni stranka dolžna drugi posredovati s priporočeno pošto. Obvestilo bo učinkovalo 180 dni po njegovi oddaji na pošto, ta pogodba pa bo štela za razdrto.

9.2 Prekinitev pogodbe

9.21 PRO PLUS ima pravico, da prekine to pogodbo s pisnim obvestilom in najmanj 1-60 dnevni odpovedni rok v primeru: če RTV organizacija izgubi dovoljenje za oddajanje ali v primeru kakšne druge daljše nezmožnosti oddajanja RTV organizacije; če RTV organizacija po svoji krivdi krši (ne oddaja) delno ali v celoti končne sheme; če RTV organizacija krši prepoved distribucije ali če ne spoštuje drugih določil te pogodbe ali drugih pisnih dogovorov med pogodbenima strankama ali če resno ogrozi ugled PRO PLUS-a.

9.22 RTV organizacija ima pravico, da prekine to pogodbo s pisnim obvestilom in najmanj 1-60 dnevni odpovedni rok v primeru, ko PRO PLUS ne zagotavlja programa skladno s točko 1.1 ter v drugih primerih bistvenih kršitev določil te pogodbe in drugih pisnih dogovorov med pogodbenima strankama s strani PRO PLUS-a, ali če le-ta resno ogrozi ugled RTV organizacije.

9.3 Posledice predčasne prekinitve pogodbe

Če ni drugače navedeno, prenehajo vse medsebojne obveznosti po pogodbi v trenutku, ko je ta pogodba razvezana ali prekinjena iz kateregakoli razloga. Pogodbeni stranki sta tudi po prenehanju veljavnosti pogodbe dolžni poravnati medsebojne obveznosti, ki so nastale pred dnevom prekinitve. RTV organizacija ne sme predvajati oddaj ali reklam PRO PLUS-a po prenehanju veljavnosti sporazuma ter mora v roku pet dni po prenehanju vrniti PRO PLUS-u vse gradivo, strojno in programsko opremo, ki jo je prejela od PRO PLUS-a na podlagi pogodbe. V roku 90 dni po razvezi ali prekinitvi pogodbe, pogodbeni stranki napravita končni

obračun, na podlagi katerega bosta poplačali najkasneje v 30 dneh medsebojne obveznosti nastale na podlagi določil te pogodbe.

9.4 Pogodbena kazen

V primeru, da katera koli izmed strank prekine to pogodbo v nasprotju z njenimi določili, ki določajo razloge in način prekinitve te pogodbe, je dolžna drugi pogodbeni strani plačati pogodbeno kazen v višini 100.000,00 (STOTISOČ) nemških mark, po srednjem tečaju BS na dan zapadlosti plačila in sicer v roku 15 dni po takšni prekinitvi pogodbe.

10. člen ODPSTOP PRAVIC

Določila pogodbe obvezujejo in veljajo v korist strank tudi za zakonite naslednike in pooblaščenca. Pogodbena stranka lahko prenese na drugo osebo pravice in obveznosti, ki izhajajo iz te pogodbe le po predhodnem pisnem soglasju druge pogodbenice stranke. V primeru, da pogodbenica stranka prenese pravice in dolžnosti v celoti ali deloma na drugo osebo, kljub temu v celoti odgovarja drugi pogodbeni stranki za popolno ter vestno izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz te pogodbe. Pogodbeni stranki se dogovorita, da PRO PLUS brez soglasja iz tega člena lahko prenese pravice in obveznosti po tej pogodbi na drugo družbo ob pogoju nespremenjene kvalitete in načina zagotavljanja programa.

11. člen ZAKONODAJA IN REŠEVANJE SPOROV

11.1 Skladnost z zakonodajo

Če bo katerokoli določilo te pogodbe iz kateregakoli razloga razglašeno za neveljavno ali neuveljavljivo, ta odločitev ne bo imela vpliva na veljavnost ali uveljavitev preostalih določil te pogodbe, ki bodo še naprej ostala v polni veljavi. Uporaba takega neveljavnega ali neuveljavljivega določila pri osebah ali v okoliščinah, ki se razlikujejo od tistih, za katere se šteje neveljavno ali neuveljavljivo, bo še naprej veljavna in uveljavljiva v največjem možnem obsegu, ki

ga dovoljuje zakonodaja. Če bo katerokoli določilo te pogodbe spoznano za neveljavno ali neuveljavljivo iz kateregakoli razloga, se ga bo, če bo to le mogoče, najprej poskušalo prilagoditi in šele nato opustilo, da bi na ta način kar v največjem možnem obsegu uresničili namere strank v tej pogodbi.

11.2 Reševanje sporov

Vse spore med strankama iz te pogodbe kot tudi spore o veljavnosti pogodbe obravnava razsodišče in je s tem izključena redna sodna pot. Razsodišče je imenovano za vsak spor posebej. Sestavljeno je iz dveh razsodnikov in predsednika.

Vsaka pogodbeni stranka imenuje enega razsodnika, oba razsodnika pa predsednika, ki mora imeti pogoje za izvolitev v sodnika.

Če pogodbeni stranka ne imenuje razsodnika, ali če se razsodnika ne moreta dogovoriti o predsedniku razsodišča, ga imenuje predsednik gospodarske zbornice iz Ljubljane. Če imenovani razsodnik ne more prevzeti dela, lahko stranka predlaga drugega v roku 14 dni potem, ko je seznanjena z nastalo oviro. Če stranka tega ne opravi, imenuje razsodnika že navedeni predsednik zbornice.

Imenovani razsodnik se mora takoj izjaviti, ali prevzema obveznosti. Razsodnik lahko odkloni sodelovanje zlasti v primerih, ki jih določa zakon o pravdnem postopku za izločitev sodnika. Če se pojavijo taki razlogi, mora razsodnik nemudoma obvestiti stranki v sporu.

Če ena izmed strank odkloni imenovanega razsodnika ali predsednika, mora v roku enega tedna obvestiti drugo stranko o izločitvenih razlogih. Če nobena stranka ne ugovarja, se šteje, da so razsodniki določeni. Potem ko steče razpravljanje o sporu pred razsodiščem, je potrebno za izločitev navajati utemeljene razloge, vendar le tiste, ki so se pojavili med reševanjem spora ali take, ki preje iz upravičenih razlogov niso bili znani.

Če želi ena od pogodbenih strank sprožiti postopek pred razsodiščem, mora o tem obvestiti nasprotno stranko v pisni obliki. Pismeno obvestilo mora predstaviti spor, temelj zanj in zahtevek.

V pisnem obvestilu predlagajoča stranka že imenuje razsodnika in pozove nasprotno stranko, da imenuje svojega v roku 14 dni. Nasprotna stranka mora odgovoriti predlagajoči stranki tudi, če izločuje po njej predlaganega razsodnika. Razsodišče vodi postopek po prostem preudarku in skrbno, vendar mora pri tem upoštevati določbe zakona o pravdnem postopku o arbitražah.

Na dokazne predloge strank razsodišče ni vezano. Dokaze izvaja in izvedence določa razsodišče samo po skrbni presoji.

Handwritten signature

Razprava pred razsodiščem je ustna. Stranke lahko dajo pripravljalne spise. Na razpravi se zaslišijo stranke, če so navzoče ali če so pravilne zastopane.

Sodišče posreduje strankam vloge nasprotnih strank, zato jih obrambe posredujejo razsodišču v potrebnih izvodih.

Pred odločitvijo razsodišča mora biti opravljena sklepna obravnava z navajanjem strank, razen če so se temu izrecno odpovedale.

Na vsaki obravnavi se piše zapisnik, ki ga podpišejo razsodniki.

Stranke lahko pred sodiščem nastopajo z zastopniki. Stroške zastopanja trpi vsaka stranka sama.

Razsodišče lahko pred izvajanjem dokazov, zlasti izvedencev, naloži strankam založitev stroškov kot pogoj, da bodo taki dokazi izvedeni.

Vsak razsodnik dobi za delo nadomestilo. Pavšal za posameznega razsodnika znaša 130% od nagrade odvetniku v enaki zadevi, predsedniku pripada 150% take odvetniške nagrade. Razsodnikom se povrnejo potni in tem podobni stroški.

Razsodišče določi vrednost spora po prostem, skrbnem preudarku. Pred to odločitvijo zahteva mnenje strank.

Sodišče lahko odloči o morebitni zahtevi stranke, ki daje v pobot drugo terjatev.

Razsodišče odloča po veljavnem slovenskem pravu ter skladno z uveljavljenimi pravili poslovne morale.

Pred razsodiščem sklenjena poravnava mora biti sklenjena v pisni obliki. Stranke morajo zapis odobriti in podpisati, poravnavo podpišejo tudi razsodniki.

Odločitev razsodišča in vmesni sklepi se sprejemajo z večino glasov. Pri sprejemanju odločitev so lahko navzoči le razsodniki.

Odločitev mora biti dana v pisni obliki in obrazložena, vsebovati mora:

- navedbo o razsodnikih, ki so odločali v postopku;
- opredelitev strank;
- odločitev v stvari in o stroških postopka;
- dejansko stanje in obrazložitev odločitve, razen kolikor se stranke temu niso izrecno odpovedale.

Pri odločanju o stroških uporablja razsodišče pravila zakona o pravnem postopku.

Odločitev razsodišča mora imeti datum sprejema odločitve, podpisati jo morajo vsi razsodniki in dostavljena strankam.

Odločitev razsodišča je dokončna in za stranke obvezna. Ima učinke pravnomočne sodne odločbe. Odločitev razsodišča se po redni sodni poti lahko izpodbija le ob izpolnjenih pogojih zakona o pravnem postopku.

Za morebitne sodne odločitve je pristojno krajevno Okrožno sodišče v Ljubljani.

Stranke lahko predlagajo obnovo postopka ob pogojih, ki jih določa zakon o pravnem postopku. V takem primeru ne morejo odločati razsodniki, ki so sodelovali v prvem postopku.

f. d.

12. člen RAZNO

12.1 Oblika sporočil

Vse odpovedi, zahteve, prošnje ali druga sporočila, ki jih določa pogodba oziroma izhajajo iz določil pogodbe, morajo biti v pisni obliki. Šteje se, da so bila vročena, če so bila dostavljena osebno pooblaščenцу pogodbene stranke, s priporočeno pošto.

12.2 Blagovne znamke in avtorske pravice

PRO PLUS daje RTV organizaciji omejeno dovoljenje za uporabo "avizov za oznako in ekskluzivno promocijo programa "POP Radijske novice - RADIJSKEGA INFORMATIVNEGA PROGRAMA" v času trajanja sporazuma in sicer omejeno vsakič posebej za določen namen. Pogodbeni stranki uporabo blagovne znamke in avtorske pravice podrobneje uredita z licenčno pogodbo skladno z določili te pogodbe, licenčna pogodba pa je priloga št. 2 k tej pogodbi in njen sestavni del.

12.3 Višja sila

Če katera stranka ne more ali prepozno izpolni obveznosti iz te pogodbe (razen neplačila) kot posledico višje sile, se stranki sporazumeta, da se takšna obveznost začasno odloži zaradi nezmožnosti izpolnjevanja obveznosti, vendar le za čas trajanja takšne nezmožnosti. V primeru, ko višja sila traja neprekinjeno tri mesece ali v skupnem trajanju štirih mesecev v šestmesečnem obdobju, lahko pogodbeni stranka s pisnim obvestilom prekine pogodbo.

12.4 Pogodba in aneksi

Pogodba (vključno z dogovorjenimi aneksi in prilogami) določa celotno razmerje med strankama v zvezi z omenjeno vsebino. Z dnem podpisa te pogodbe prenehajo

h 46

veljati vsi predhodni pisni ali ustni dogovori ter pogodbe med strankama v zvezi s to vsebino, ki niso vključeni v to pogodbo.

Pogodba se lahko spreminja le soglasno z aneksi v pisni obliki v prisotnosti obeh strank. Pogodbeni stranki sta obvezani spremeniti oziroma dopolniti pogodbo v primeru bistveno spremenjenih okoliščin, ki so pomembne za to pogodbeno razmerje.

Ta pogodbeni določila je mogoče spreminjati le v pisni obliki z aneksom. Kot sprememba pogodbenih določil šteje vsakršne preoblikovanje, dopolnjevanje, krčenje ali širjenje posameznih pogodbenih določil, prilog ali aneksov ter drugih dodatkov, ki so sestavni del pogodbe, z namenom drugačnega ali podrobnejšega definiranja medsebojnih pravic in obveznosti med pogodbenima strankama.

12.5 Naslovi in podnaslovi

Naslovi členov te pogodbe imajo zgolj ločevalni namen in so opredeljene zgolj zaradi večje preglednosti. Naslovi členov v nobenem primeru ne odražajo pogodbene vsebine in z njimi ni moč pojasnjevati pogodbenih določil.

12.6 Izvodi pogodbe in ločljivost

Ta pogodba je pisana in podpisana v štirih identičnih izvodih z naravo izvirnika od katerih vsaka od pogodbenih strank prejme po dva.

Pogodba začne veljati s podpisom in velja ves čas do izteka roka opredeljenega v njej.

Za SANTI d.o.o.,
Neva Pevec

SANTI d.o.o.
TREBNJE

Za Pro Plus d.o.o.,

Marian Jurenc

PRODUKCIJA PLUS

Storitveno podjetje

d.o.o.

Ljubljana, Kranjčeva 26

Ljubljana, 1.9.2000

PRILOGA – E: Cene radijskih programov RTV Slovenije (obdobje I-VI 1995)

RTV SLOVENIJA, Planirano-analitična služba

CENE NA MINUTO PROGRAMA I-VI/1995
OE RADIO SLOVENIJA

Ljubljana, 11.09.1995

Zap. štev.	Obračunska enota geslo: CENE/95	2	3	Minute I-VI/1995 SK	LASTNA CENA za min. prog. v SIT	11	12	Strokovne sl. z Vodstvom in ost. del. RTV v tisoč SIT	14	16	18	POLNA LASTNA CENA v SIT	POLNA LASTNA CENA I-VI/95 v SIT/MIN	INDEKS I-VI/95: I-VI/94
1														
1	Samostojne oddaje I. programa			9,264		1,057	1,279		3,733		14,803	1,598		
2	Samostojne oddaje II. programa			31,539		2,467	10,167		12,710		100,697	3,193		
3	Samostojne oddaje III. programa			12,866		2,228	3,744		5,185		37,589	2,922		
4	Dnevno-informativne oddaje			36,451		2,266	10,792		14,690		108,090	2,965		
5	Notranje polit. in gospod. oddaje			25,126		3,334	10,944		10,126		104,838	4,173		
6	Doplnitvo			12,368		3,425	5,534		4,984		52,877	4,275		
7	Zunanje-politične oddaje			14,739		2,354	4,533		5,940		45,172	3,065		
8	Športne oddaje			12,049		3,217	5,064		4,856		48,685	4,041		
9	Oddaje jutranjega in noč. prog.			17,782		1,790	4,157		7,166		43,145	2,428		
10	Turistično-informativ. oddaje			5,491		2,167	1,554		2,213		15,665	2,853		
11	Dokumentarno-feljtonske oddaje			4,087		3,149	1,681		1,647		16,200	3,964		
12	Oddaje za Slovence na tujem			2,948		4,374	1,885		1,188		15,768	5,349		
13	Izobraževalne oddaje			9,848		2,324	2,990		3,969		29,846	3,031		
14	SKUPAJ INFORMATIVNI PROGRAM			194,558		2,523	64,125		78,406		633,375	3,255		
15	Otroške in mladiške oddaje			11,266		3,417	5,029		4,540		48,062	4,266		
16	Kulturno-literarne oddaje			15,049		3,392	6,648		6,065		63,604	4,226		
17	Igrani program			7,548		7,075	6,977		3,042		63,421	8,402		
18	SKUPAJ KULTUR. UMETNISKI PROGRAM			33,863		4,217	18,654		13,647		175,088	5,170		
19	RAZVEDILNI PROGRAM			8,973		9,908	11,614		3,616		104,130	11,605		
20	OBVEŠČANJE			3,335		3,649	1,590		1,344		15,104	4,529		
21	ODDAJE EKONOMSKE PROPAGANDE			23,086		1,600	4,827		9,304		51,077	2,212		
22	Oddaje resne glasbe			148,402		991	19,220		59,805	81,165	307,311	2,071		
23	Oddaje zabavne glasbe			222,831		932	27,139		89,800	114,604	439,277	1,971		
24	SKUPAJ GLASBENI PROGRAM			371,233		956	46,359		149,606	195,769	746,588	2,071		
25	Oddaje Radia Koper			8,207		0	608		3,307		8,566	1,044		
26	Oddaje Radia Maribor			9,185		567	680		3,702		9,587	1,044		
27	SKUPAJ			652,440		1,742	148,456		262,931	195,769	1,743,515	2,672	1,878	142
28	GOVOR			281,207		2,779	102,097		113,325	0	996,927	3,545		
29	GLASBA			371,233		956	46,359		149,606	195,769	746,588	2,011		

PRILOGA F: Podrobna predstavitev mesečnih stroškov na Radiu Antena 1

Tabela F.1: Izračun stroškov najemnine, električne energije, gretja in čiščenja za snemalne studie

Snemalni studii	News 1	News 2	News 3	News 4	News 5
Dolžina (m)	2	2	2	2	4
Širina (m)	3	3	3	3	3
Površina (m ²)	6	6	6	6	12
Cena na kvadratni meter	3.465,00 SIT	3.465,00 SIT	3.465,00 SIT	3.465,00 SIT	3.465,00 SIT
Najem	20.790,00 SIT	20.790,00 SIT	20.790,00 SIT	20.790,00 SIT	41.580,00 SIT
Elektrika, gretje, čiščenje	5.274,33 SIT	5.274,33 SIT	5.274,33 SIT	5.274,33 SIT	5.274,33 SIT
<i>Skupaj mesečno</i>	<i>26.064,33 SIT</i>	<i>26.064,33 SIT</i>	<i>26.064,33 SIT</i>	<i>26.064,33 SIT</i>	<i>46.854,33 SIT</i>

Tabela F.2: Izračun stroškov najemnine, električne energije, gretja in čiščenja za t.i. monitorna mesta

Montirna mesta	Montaža 1	Montaža 2	Montaža 3	Montaža 4	Pisarna urednika
Dolžina	2,5	2,5	2,5	2,5	4
Širina	2,5	2,5	2,5	2,5	4,5
Površina	6,25	6,25	6,25	6,25	18
Cena na meter	3.000,00 SIT	3.000,00 SIT	3.000,00 SIT	3.000,00 SIT	3.000,00 SIT
Najem					54.000,00 SIT
Elektrika, gretje, čiščenje					5.274,33 SIT
<i>Skupaj mesečno</i>	<i>18.750,00 SIT</i>	<i>18.750,00 SIT</i>	<i>18.750,00 SIT</i>	<i>18.750,00 SIT</i>	<i>59.274,33 SIT</i>

Tabela F.3: Izračun porabe električne energije

Izračun porabe električne energije (količinsko)		v KW
PC	230 W	0,23
Luč	20 W	0,01
Monitor	25 W	0,03
Skupaj poraba		0,27
Cena 1 KW		20,00 SIT
Na 1h		5,30 SIT
Na 24h		127,20 SIT
Na 30 dni		3.816,00 SIT

Tabela F.4: Izračun porabe kuriva za gretje

Izračun porabe kuriva za gretje (količinsko)	
Poraba nafte	3000 lit
Cena litra	100,00 SIT
Strošek nafte	300.000,00 SIT
Servis centralne	50.000,00 SIT
<i>Skupaj</i>	<i>350.000,00 SIT</i>

Tabela F.5: Izračun skupnih stroškov gretja in čiščenja

Izračun stroška	gretje	čiščenje
Število velikih sob 1 nadstropje	5	5
Število sob pritličje	5	5
Skupaj	10	10
Strošek skupaj mesečno	35.000,00 SIT	30.000,00 SIT
Strošek na sobo	2.916,67 SIT	3.000,00 SIT
Strošek na snemalnico	1.458,33 SIT	1.500,00 SIT

Tabela F.6: Izračun stroškov gretja, čiščenja in električne energije glede na snemalni prostor

Elektrika	3.816,00 SIT
Gretje	1.458,33 SIT
Čiščenje	1.500,00 SIT
<i>Skupaj elektrika, gretje, čiščenje</i>	<i>5.274,33 SIT</i>

Tabela F.7: Stroški opreme News in pisarne urednika

Stroški opreme NEWS	News1	News2	News3	News4	News5	Pisarna urednika
% delovnega časa za INFO	100	100	100	100	100	
<i>Vrednost za INFO</i>	<i>930.000 SIT</i>	<i>590.000 SIT</i>	<i>590.000 SIT</i>	<i>590.000 SIT</i>	<i>980.000 SIT</i>	
Televizor za teletext					70.000 SIT	50.000 SIT
Radijski sprejemnik						20.000 SIT
Fax naprava						65.000 SIT
PC	300.000 SIT	300.000 SIT	300.000 SIT	300.000 SIT	300.000 SIT	210.000 SIT
Laserski tiskalnik						85.000 SIT
Klima	220.000 SIT				220.000 SIT	
Mešala miza	100.000 SIT	100.000 SIT	100.000 SIT	100.000 SIT	100.000 SIT	
Mikrofon AKG 3000	180.000 SIT	60.000 SIT	60.000 SIT	60.000 SIT	230.000 SIT	
Kompresor Drowner	130.000 SIT	130.000 SIT	130.000 SIT	130.000 SIT	130.000 SIT	
Amortizacija v % letno	30	30	30	30	30	30
Letna	279.000 SIT	177.000 SIT	177.000 SIT	177.000 SIT	294.000 SIT	129.000 SIT
Mesečna	23.250 SIT	14.750 SIT	14.750 SIT	14.750 SIT	24.500 SIT	10.750 SIT
Skupaj	930.000 SIT	590.000 SIT	590.000 SIT	590.000 SIT	980.000 SIT	430.000 SIT

Tabela F.8: Mesečna in letna amortizacija opreme News in pisarne urednika

Amortizacija opreme	Mesečna	Letna
News 1	23.250 SIT	279.000 SIT
News 2	14.750 SIT	177.000 SIT
News 3	14.750 SIT	177.000 SIT
News 4	14.750 SIT	177.000 SIT
News 5	24.500 SIT	294.000 SIT
Pisarna urednika	10.750 SIT	129.000 SIT
Skupaj	102.750 SIT	1.233.000 SIT

Tabela F.9: Strošek mesečnega najema programske opreme

Mesečni najem programske opreme	Windows 2000	Q-Net Radio
Montaža 1	1.630 SIT	3.400 SIT
Montaža 2	1.630 SIT	3.400 SIT
Montaža 3	1.630 SIT	3.400 SIT
Montaža 4	1.630 SIT	3.400 SIT
News 1	1.630 SIT	3.400 SIT
News 2	1.630 SIT	3.400 SIT
News 3	1.630 SIT	3.400 SIT
News 4	1.630 SIT	3.400 SIT
News 5	1.630 SIT	3.400 SIT
Urednik	1.630 SIT	3.400 SIT
Asistent urednika	1.630 SIT	3.400 SIT
Skupaj	17.930 SIT	37.400 SIT

Tabela F.10: Stroški opreme montaže in novinarjev

Stroški opreme montaže	Montaža 1	Montaža 2	Montaža 3	Montaža 4	Novinarji
% delovnega časa za INFO	100	100	100	100	
Vrednost za INFO	395.000 SIT	395.000 SIT	395.000 SIT	395.000 SIT	
PC	350.000 SIT	350.000 SIT	350.000 SIT	350.000 SIT	
MD	45.000 SIT	45.000 SIT	45.000 SIT	45.000 SIT	
Paket1 (disk, mic)					100.000 SIT
Paket2 (disk, mic)					100.000 SIT
Paket3 (disk, mic)					100.000 SIT
Paket4 (disk, mic)					100.000 SIT
Paket5 (disk, mic)					100.000 SIT
Amortizacija v % letno	30	30	30	30	40
Letna	118.500 SIT	118.500 SIT	118.500 SIT	118.500 SIT	200.000 SIT
Mesečna	9.875 SIT	9.875 SIT	9.875 SIT	9.875 SIT	16.667 SIT
Skupaj	395.000 SIT	395.000 SIT	395.000 SIT	395.000 SIT	500.000 SIT

Tabela F.11: Mesečna in letna amortizacija opreme montaže in novinarjev

Amortizacija	Mesečna	Letna
Montaža 1	9.875 SIT	118.500 SIT
Montaža 2	9.875 SIT	118.500 SIT
Montaža 3	9.875 SIT	118.500 SIT
Montaža 4	9.875 SIT	118.500 SIT
Oprema novinarji	16.667 SIT	200.000 SIT
Skupaj	56.167 SIT	674.000 SIT